

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis. Dispvtationes
Scholasticæ De Incarnatione Dominica**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1653

Dispvtatio XII. De termino vnionis ex partis assumentis. Vbi de supposito & subsistentia in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81011](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81011)

Habemus ergo, Verbum verè, & physicè, & substantialiter vniū cum humanitate, non tamen affici intrinsecè per vniōnem, non compleri, non perfici, nec vniōnem esse in Verbo, vt in subiecto inhesionis, vel adhesionis. An verò vniō denominet intrinsecè, vel extrinsecè Verbum; & an Verbum dicatur intrinsecè vniōnū? Quæstio est magis de modo loquendi, quādē re ipſa: nam de re constat, non esse vniōnem accidentalem, nec per affectum, vt ponebat Nestorius, sed physicam & substantialē, qua terminatur ad entitatem intrinsecam Verbi, & ex vi cuius Verbum realiter coniungitur cum humanitate ad constituantū vnum ens per se, nempe personam Christi, constat etiam, hanc vniōnem non esse in Verbo, nec afficere Verbum, sed solum terminari ad Verbum. Nonnulli dicunt, Verbum denominari mērē extrinsecè per vniōnem. Ita Lorca in presenti disp. 15. n. 4. vbi dicit, hanc esse communem recentiorum, & videtur esse de mente Bonaventuræ in 3. disp. quæst. 1. vbi dicit, Verbum per vniōnem incipere denominari vniōnū, sicut vnum album posito alio albo incipit denominari simile, vel sicut columna posita homine incipit denominari dextra, vel sinistra; quæ sanci sunt denominationes extrinsecæ, vt supponit ex Philosophia, & valde suspicor, apud Complutenses, apud quos scripsit Lorca, non esse inusitatum hunc modum loquendi, nam P. Vasquez non minim huius difficultatis, fortasse, quia supposuit hanc esse denominationem extrinsecam, vel rationis in Verbo, & ideo posse prouenire ab vniōne, que non erit in ipso. Eodem modo loquitur Leffius lib. 12. de perfectionibus diuinis cap. 6. num. 52. vbi illam dicit esse extrinsecam denominationem Verbo.

Alij tamen communiter eam appellant denominationem intrinsecam, & dicunt, Verbum intrinsecè vniū, quibus fuit Suarez disp. 8. sect. 4. vbi dicit, hanc esse denominationem medium inter intrinsecam, & extrinsecam; appellandam tamen communiter intrinsecam. Et ita eam volunt communiter nostri recentiores, cum quibus quia plures sunt, & quia est quæstio de vocibus, loquendum est: quia solum significatur Verbum vniū intrinsecè per modum termini hoc est, per vniōnem veram physicam, & propriam, tendenter ad constitendum aliquid per se vnum ex extremis vniōnī, & alligante intime vtrumque extreūmum; non sicut agens denominatur ab actione, vel obiectum à visione, haec enim non denominantur à forma aliqua alligante, & coniungente vtrumque extreūmum ad constitendum aliquid per se vnum: quod solum discrimen significatur, cùm dicitur Verbum intrinsecè vniōnū per modum termini. Quare cùm de re ipso bene constet, non est immorandum in modo loquendi, sed loquendum cum multis, excludendo tamen semper à

Verbo omne vestigium mutationis, aut affectionis passione, ut intrinsecæ, vt dictum est.

Card. de Lugo de Incarnat.

DISPVTATIO XII.

De termino vniōnis ex parte assumentis, vbi de supposito, & subsistētia in communi.

SECT. I. De subsistētia, quid significet?

vbi de natura, supposito, & hypostasi.

SECT. II. Vtrum suppositum in creatis addat supra naturam aliquid positum ab ipsa distinctum?

SECT. III. Quid sit subsistētia, & quibus rebus competit?

SECT. IV. Proponuntur, & dissoluuntur obiectiones contra doctrinā precedentem.

SECT. V. An Verbum assumptum imme- diatè vniōnem materię cum forma?

SECT. VI. Vtrum, & quomodo possit ea- dem natura subsistere per plures subsistētias?

SECT. VII. Explicantur aliae difficulta- tes circa naturam subsistētiae.

NON possumus explicare naturam vniōnis hypostaticæ, qua mediante suppositū Verbi terminauit humanitatē Christi, nisi prius supponamus, vel explicemus, quid sit subsistētia creata, & quid addat suppositū supra naturam. Quæ licet sit quæstio metaphysica, habet tamen connexionem maximam cum mysterio Incarnationis, inīd reuerit totum fundamentum accepit Philosophi, & Metaphysici ab hoc mysterio; quare non erit extra rem nostram sententiam de hoc punto breuiter premittere; de quo latè disputat P. Suarez disp. 34. *Metaphysica, & in presenti disp. 11. 13. & 14.*

SECTIO I.

De subsistētia, quid significet? vbi de na- turā, supposito, & hypostasi?

IN primis supponendi, sunt aliqui termini, qui in hac materia frequentiores sunt, nempe *natura, seu substantia, subsistētia, suppositum, Per- sona & Hypostasis*. Natura est prima radix operationum, qualis in homine est humanitas, qua dicit materiam, & animam rationalem vnitam, a quibus habet homo esse hominem: non tamen habet adhuc terminationem. Natura solet ali quando appellari *substantia*, quo sensu dicimus, in Deo esse vnam naturam, seu substantiam commune, & tres personas; non quod persona non sint etiam substantiales, sed quod substantia simpliciter prolatæ supponit pro sola rei natura, propter adhuc non dicit terminationem.

Subsistētia est illud, quod additæ homo supra humanitatem, significatque ultimum terminum naturæ, per quem natura redditur alteri incomunicabilis, & in se subsistens. Subsistere enim est ibi sustene, & non ulterius progredi: quare illa entia dicuntur subsistere, que sustent in se ipsis, & ulterius non progrediuntur: substantia vero est terminus ille, per quem formaliter natura ita ter-

minatur

Subsistētia
quid.

Subsistētia
verbū.

R. 3 minatur

SECTIO II.

Vtrum suppositum in creatis addat supra naturam aliquid posituum ab ipsa distinctum?

Querimus, *Vtrum homo, v.g. includat ali quam entitatem positiam realem, vel modalem, ultra eas, quas includit humanitas, seu natura humana?* In qua questione Aristoteles, & omnes antiqui Philosophi nullam, forsitan habuerunt rationem dubitandam; attendendo enim ad principia naturalia, nullum prorsus est vestigium distinctionis realis inter hominem, & humanitatem; nisi penes diuersum modum loquendi, sicut etiam differunt entitas, & ens.

Inter Catholicos triplex est sententia. Prima docet, suppositum solum differre à natura penes diuersum modum concipiendi, & loquendi: ideo scilicet, quia humanitas, v.g. in abstracto cōcipitur per modum rei habite: homo verò in concreto concipiatur per modum habentis. Quare, in rigore loquendo, hæc est vera prædicatio realis, *homo est humanitas*, sicut & ita, *enitatis est ens*. Hanc sententiam docuerunt Dur. & Henricus, adducti à Suarez *vbi suprā f. 2.n.4.*

Secunda sententia, quæ fortassis solum est maior explicatio præcedens, & ferè ab ipsa nō differt, tributari Scoto pluribus in locis adductis ab eodem Suarez. n. 8. quam defendunt ex Scottis Basiliis, & Maironis cum aliis, licet plures dubitent de mente Scoti, imò afferant eum pro tertia sententia. Ceterum quicquid sit de hoc, docet hæc secunda, hominem solum differre ab humanitate, & in vniuersum suppositum creatum à natura per duplum negationem, quam suppositum importat. Prima est negatio aptitudinis dependentie ab alio supposito in quo sit: ideo anima rationalis etiam separata à corpore, non est suppositum, quia habet aptitudinem, ut sit in corpore. Secunda negatio est actualis dependentie ab alio supposito, ideo humanitas Christi non est suppositum, quia actu dependet ab alio supposito Verbi.

Vt hac sententia verisimilior sit, duo sunt circa eius terminos aduertenda. Primum, quod nomine *dependentia* non debet intelligi dependentia, quæ habet effectus à sua causa; non enim habet homo negationē huius dependentie, cum semper dependeat à suis causis. Debet ergo intelligi per negationem dependentie; negatio vniuersis aptitudinalis, & actualis ad aliud suppositum; quam negationem habet Petrus. Secundum aduertendum est, nomine *aptitudinis*, quam negat suppositū debere intelligi, aptitudinem naturalem, nam lecet natura Petri habeat aptitudinem obedientialem ad hoc, ut vniatur supposito diuino, non tamen habet aptitudinem naturalē. Duo ergo requiruntur in ista sententia ad rationem suppositū creati. Primum est quodd̄ natura illa non vniatur de facto, nec naturaliter, nec miraculose alteri supposito. Secundum est, quodd̄ nec possit naturaliter saltem vniiri.

Duplex sententia prædens ferè in eandem incidit, & ideo iisdem ferè argumentis solet impugnari. Primi, quia videntur procedere consequenter, dum ex uno capite admittunt illam propositionem, *humanitas est homo, ex alio verò capite*

minatur in se, vt non debeat alteri communicari. Quare licet aliquando substantia significet concretum totius naturæ subsistentis, frequenter tamen accipitur pro ipsa forma, à qua natura habet formaliter subsistere: in quo sensu usurpabimus istam vocem in sequentibus.

Suppositum est substantia completa incommunicabiliter subsistens: includit enim intrinsecè tam naturam, quam substantiam, per quam natura vltimè terminatur. Quare in Deo dicimus, esse unam naturam in tribus suppositis. Imò licet plures Theologi, inter quos noster Suarez, concedant in natura diuina, ultra tres substantias relativas aliam substantiam absolutam communem tribus personis, ita vt Deus prout prescindit à personis, sit vere substantia per substantiam absolutam; non tamen concedunt suppositum ab solutam; quia Deus non subsistit per illam substantiam incommunicabiliter, cùm adhuc possit communicari personis. Suppositum enim significat substantiam non solum substantem, sed incommunicabiliter substantem. An verò possibilis sit talis substantia, per quam substantia subsistat, & non incommunicabiliter, constabit ex dicendis. Pro nunc certum sit, suppositū includere naturam, & suppositatatem, seu substantiam, quia natura incommunicabiliter subsistit.

Persona comparatur ad suppositum, vt inferius ad superioris suppositū enim significat quamcumque substantiam incommunicabiliter substantem, persona verò significat solum naturā rationalem, vel intellectualem incommunicabiliter substantem. Quare Pater externus est persona, Angelus est persona, homo est persona: equus verò, vel lapis non sunt persona, sed supposita; ideo persona definitur à Boëtio in libro de duabus naturis, persona est *rationalis natura individua substantia*, id est, incommunicabilis substantia.

Denique hypothesis Græca vox est, quæ olim patiebatur aequiuocationem: aliquando enim significabat idem quod *substantia*; quare Hieronymus, & alii renuebant dicere, in Deo dari tres hypotheses, ne videretur multiplicare essentiā. Aliquando verò significabat idem, quod suppositum: in qua significazione postea usurpata est ita vox ab Ecclesia, & sine formidine conceditur dari in Deo tres hypotheses. Solet autem frequenter hypothesis conuerti cum persona, ne extenderatur ad significandum aliud suppositum, præter quam intellectu.

Dubitatur in præsenti, *vtrum suppositum sit idem, quod prima substantia*. Suarez *vbi suprā f. 1. a. n. 9.* affirmit. Alij verò negant. Sed quæstio est merè de nomine. Nam si per *prima substantiam* voluerit significare Aristoteles illam solum, quæ per se ponitur in prædicamento, & quæ omnino completa est; idem erit *prima substantia*, quod suppositum. nam humanitas quæ non est suppositum, non est completa, nec per se ponitur in prædicamento; & per consequens neque erit *prima substantia*. Si verò *prima substantia* solum significet substantiam singularem, (vt alij volunt) non conuertetur cum supposito, nam humanitas Christi est hæc numero humanitas, & singularis, & tamen non est suppositum. Sed hæc, vt prædicti, est quæstio de nomine. Veniamus iam ad quæstionem de re.

Suppositum quid.

Personæ quid.

Boëtius.

Hypothesis moris.

Dubium circa suppositum.

6

triplex C. tholiceorum sententia.

Durand.

Henricus.

7

Scotus.

Suarez.

Basilius.

Maironus.

10

Imaginatio

verisimilis

facta

propositio

debet

adseri

debet

capite docent, hominem addere supra humanitatem negationem, si enim homo addit negationem, ergo non potest praedicari de humanitate; quia complexum ex humanitate, & negatione distinguuntur ab humanitate. Verum hoc argumentum parum vrget, quia licet cœcus dicat negationem viſus, adhuc est vera praedicatione. Petrus est cœcus, quia negatio non praedicatur in recto, sed in obliquo de Petro, quasi dicas, *Petrus est habens negationem viſus.* Sic etiam quando dicas, *humanitas est homo, negatio, quam dicit homo,* non praedicatur in recto, sed in obliquo de humanitate, quasi dices, *humanitas Petri est illud, quod habet talen[n]tum negationem, &c.*

Secundò, impugnantur praedictæ sententiæ argumento desumpto ex natura diuinæ; hac enim prout p̄ficiuntur à tribus personis, habet verè negationem dependentiæ apertitudinalem, & actualem; neque enim dependet, neque dependere potest ab alio supposito, & tamen ut sic natura diuina non est suppositum; ergo ad rationem suppositi non sufficit illa negatio dependentiæ addita naturæ.

Sed neque hoc argumentum multum vrget, posset enim ab iis responderi, naturam diuinam, prout ratione distinctam à personis: non esse suppositum, quia non habet negationem communicabilitatis: est enim communicabilis tribus diuinis suppositis, à quibus licet non dependeat, verè tamen illis communicatur: ad rationem autem suppositi non solum exigitur ab his auctoribus negatio dependentiæ, sed negatio communicabilitatis alicui supposito, vt suprà diximus.

Tertiò impugnari solent ex eodem Trinitatis mysterio, quia suppositum in diuinis non constituitur formaliter per aliquam negationem, sed per aliquid positivum: nam quævis persona diuina addit supra naturam subsistentiam relatiuum positivum, vt suppono, ergo persona etiam creatura, & suppositum creatum addit supra naturam aliquid positivum; persona enim diuina, & creatura conuenient in ratione personæ: negatio autem non potest conuenire cum aliquo positivo.

Hoc argumentum, quod valde efficax solet existimari contra Scotum, mihi sanè non videatur adeò efficax. Posset enim Scotus respondere negando consequentiam à supposito diuino ad creatum, quia natura diuina non habet à se ipsa formaliter negationem communicabilitatis. Quare sicut ex mirabili communicabilitate naturæ diuina non potest colligi similis communicabilitas in aliqua natura creatæ; sic ex eo, quod natura diuina indiget aliquo positivo superaddito ad hoc, vt redatur incommunicabilis, non potest sumi argumentum, probans, naturam creatam reddi incomunicabilem per aliquid positivum super additum.

Confitetur solutio ex alio discrimine, quod ferè omnes admittunt inter subsistentiam creatam, & diuinam. subsistentia enim creatæ licet sit conditio requisita ad plures operationes, vt communiter conceditur, ipsa tamen non est principium operandi: operationes enim procedunt à natura, subsistentia verò solum deferunt à terminandam naturam. Diuinæ autem subsistentiae non solum terminant diuinam naturam, sed etiam

in probabiliori sententia Theologorum integrant principium operandi ad intra. Nam in Pater æterni, v.g. principium generandi integratur ex intellectu, & ex Paternitate; quare non mirum, quod subsistentie diuina sint entitates positivæ, cùm sint principia operandi, quod tamen in subsistente creatæ non reperitur.

Hoc ergo arguento omisso, quod desumitur ex mysterio Trinitatis, supereft aliud efficacius, quod desumitur ex praefenti mysterio Incarnationis, in quo iuxta doctrinam Conciliorum, & Patrum docemur, Verbum diuinum assumpsisse naturam humanam, non personam, imò potius consumpta personalitate creatæ assumpsisse solam naturam in propriam personam: quare in Christo non sunt duæ personæ, sed una persona cum duabus naturis; ergo persona humana addit aliquid positivum supra naturam humanam; quod quidem quia impeditum est in humanitate Christi, supplente munus illius personalitatæ Verbi, ideo dicitur Verbum assumpsisse humanitatem, non hominem, nec personam. Alioquin si humanitas, & homo idem sunt, sicut verum est dicere, Verbum assumpsisse humanitatem, verū etiam esset, assumpsisse hominem.

Nec ad hoc argumentum respondebit Durandus sufficienter per distinctionem rationis, quam ponit inter humanitatem, & hominem: nam tota illa est distinctione penes diversum modum concipiendi: quare loquendo realiter, & à parte rei, sicut verum est dicere, entitatem esse ens, sic etiam verum erit dicere, quod illud, quod assumptum est à Verbo, est homo.

Dices, non fuisse assumptum hominem, quia homo supra humanitatem dicit negationem communicationis actualis; quare sicut eo ipso, quod humanitas Christi assumpta fuit à Verbo, amisit illam carentem; sic etiam amisit esse hominem, prout condistinguit à Verbo. nam homo significat humanitatem existentem per se, & sine alio; eo autem ipso, quod existat cum Verbo, amisit hoc, quod est existere per se, & sine alio, & per consequens amisit propriam personalitatem.

Sed contrà primò, quia in hoc sensu ridicula, & nugatoria esent definitions Conciliorum, quando dicunt, Verbum non assumpsisse personam humanam, sed naturam; nam idem esset, ac dicere, naturam humanam assumptam à Verbo non mansisse per se existentem, sicut vniuersitate ad Verbum, quod adeò clarum esset, vt esset ridiculum, & indignum omnino, quod ab Ecclesia vniuersali, vt fidei dogma definiretur.

Contrà secundò, quia si ex eo præcisæ natura humana amittit propriam personalitatem, quia vniuit Verbo, per quod amittit esse per se, & sine alio; ergo etiam Verbum, eo ipso, quod vniuit humanitatem, amittit propriam personalitatem, nam eo ipso amittit hoc, quod est existere per se, & sine alio; iam enim incipit existere cum humanitate; ergo personalitas propria, quam amisit humanitas, non erat illa præcisa negatio, sed aliquid positivum, ad quod consequitur illa negatio.

Dices, ideo humanitas, & non Verbum, amittit propriam personalitatem, quia humanitas instantia pender

II
Aliud argu-
mentum ma-
giæ efficax ex
mysterio In-
carnationis.

12

13

pendet à Verbo, & non è contra; quare humanitas, & non Verbum amittit negationem dependentiae, quam antea habebat. Sed contrà, quia non est, cur humanitas modò pendeat à Verbo plus quam antea, quia cùm antea humanitas non haberet per se aliquam subsistentiam positivam, à qua dependeat, non est, cur suppleatur à Verbo aliqua dependentia erga humanitatem; humanitas enim antea non dependebat ab illa negatione, que sola ablata est per vniōnē ad Verbum, & aliunde manet humanitas cùm tota sua entitate positiva, quam antea haberet; ergo non est, cur dependeat magis nunc à Verbo, quam antea.

Contra tertio, quia inter duo entia in actu omnino completa, quoad totam suam entitatem positivam, non potest intercedere aliqua vniōne, praesertim substancialis; quia per vniōnem substancialē debet refutare aliquid ens per se; ergo ad hoc, quod Verbum, & humanitas Christi vniāntur, ita ut ex ipsis refutet ens per se, debet presupponi alterum ex extremitate cum aliquo incomplemento substanciali; ergo cùm in Verbo non possit presupponi hoc incomplementum, necesse est illud reperi ex parte humanitatis; ergo deficit humanitati aliquid substancialē, nempe subsistentia, quod posset suppleri à Verbo per talem vniōnem. Antecedens verò probatur, tum, quia in nullo alio potest consistere ratio entis per se, nisi quod vniōne non adueniat entibus in suo esse substancialē complete constitutis, ut diximus suprà, tum quia alioquin sequeretur posse quodlibet vniōni substancialiter cum qualibet Angelum cum Angelo, hominem cum Leone, & alia similia, quae ab omnibus negantur.

14.
Solutio quo-
rundam re-
centiorum.

Aliqui recentiores dicunt, posse adhuc defendi prædictam sententiam, & explicant exemplo defumpto ex mysterio Eucharistico, in quo quantitas panis, quæ ex natura sua non potest esse nisi in subiecto, de potentia absoluta ponitur per se absque modo positivo superaddito, quia sustentatur à Deo concursu quodam diuerso, & efficaciore, suppletente illum conditio-nem, sine qua non, naturaliter requisitam, scilicet vniōnem quantitatis cum subiecto; atque aded illud per se quantitatis, in quo fundatur negotio dependentia à subiecto, est illa quantitas sub illo concursu efficaciore Dei. Sic ergo è contra dici potest, quod scilicet natura substanciali humana, v. g. connaturalis sit concursus Dei efficacior, ex vi cuius sit per se, qui concursus erat præternaturalis quantitati, ita ut natura humana sit suppositum, quando est iuxta modum existendi sibi debitum per talem concursum, & talem concursum esse debitum prouenit ex ipsa perfectione naturae substancialis, & non est sola conservatio, quasi voluntaria, sed ut petita, & debita perfectioni naturae substancialis. Potest tamen Deus negare tali naturæ illum concursum efficacior, quo exigit per se, & adhibere alium imperfectiorem, & debiliorem, ex vi cuius non possit esse, nisi dependenter ab vniōne cum Verbo suppletente per terminationem, quod Deus præstabat per efficientiam.

Sicut subiectum potest supplere per receptionem quantitatis, quod Deus præstabat per

concursum efficaciorem in Eucharistia; ita ut quantitas, quæ erat per se ex vi concursus efficacioris, sit postea in subiecto suppletente illum efficaciam maiorem causæ efficientis. Vnde siquidem quantitas existens per se, vt ponatur dependens a subiecto, nihil amittit, sed solum, quia desinit terminare illum concursum, amittit formalitatem, quæ erat, esse per se, & negationem dependentiae, nec ea formalitas aliud erat, quam quantitas, vt terminans talem concursum Dei, quæ deesse potest, eo solum, quod Deus ab æterno non voluerit, nisi pro tanto tempore quantitatem esse per se, suppledendo vniōnem eius cum subiecto; quare eo tempore elapsa, non supplet, sed mediante vniōne cum subiecto conservat quantitatem. Sic humanitas, quæ connaturaliter potebat esse per se, vt ponatur dependens à Verbo, non oportet quod amittat modum positivum intrinsecum, qui esset per se; sed solum quod terminet concursum Dei aded limitatum, vt ex vi illius non possit existere, nisi media vniōne cum Verbo, quam Deus in illo instanti producat. Tunc autem non dicitur persona creata, quia personalitas creata essentialiter connotat concursum Dei aded perfectum actu sibi communicari, quo sit independenter ab alio, & ex hac variatione concursus diuini pro hoc, vel illo tempore, variari potest in humanitate formalis persona, ac proinde assumi à Verbo, quin assumatur persona. Omnia autem, que adduci possunt contra hunc modum explicandi, videtur infari posse in quantitate Eucharistia, cum hoc solum discrimine, quod concursus, qui quantitatib[us] est præternaturalis, natura substanciali est connaturalis.

Hic modus dicendi, & exemplum adducetur ex quantitate Eucharistia adhuc non explicat sufficienter substancialis substancialis naturæ, absque modo positivo superaddito. Primo, quia si humanitas, v. g. terminans concursum illum Dei efficaciorem sibi debitum est suppositum, & homo; ergo ille concursus, seu illa actio Dei exhibita ex debito, & exigentia humanitatis intrat ad componentum compostum humanum, in ratione suppositi, quia absque illa actione non denominatur suppositum manentibus omnibus aliis, & illa actione posita denominatur suppositum; ergo suppositum, vt suppositum includit aliud præter entitatem humanitatis, nempe illam actionem debitam humanitati. Hoc autem est absurdum, quia homo, vt homo est adæquatè substantia: illa autem actio iuxta veriorem sententiam est in entitate sua accidens de prædicamento actionis. Quod si velis, illam actionem esse entitatem modum substanciali, iam ergo ponis modum aliquem substanciali positivum intrinsecum, quo subsistat humanitas: solumque erit differentia in hoc, quod tu ponas eundem modum positivum esse influxum, seu actionem, & substanciali, sed reuera ille modus præstat idem munus, quod præstat modus substanciali positivæ, quem alij ponunt: quia per illum redditur natura incommunicabilis, & independens, &c. & per illum etiam modum compleetur natura substancialiter, quia alioquin natura prout conditio[n]guitur ab illo modo, esset substanciali completa; atque idem non posset humanitas vniōni substancialiter Verbo, quia vniōnem humana-

humanitas secundum totum, quod habet, prout condiscinguitur ab illo modo actionis; ergo si prout sic condiscincta est substantia completa, non erit vniuersitatis substantialiter, quod enim est ens substantialiter completem, non potest substantialiter vniuersi cum alia substantia completa.

Dices, illam actionem non esse modum intrinsecum in natura, sed esse voluntatem Dei conferuandi naturam pro tali tempore absque dependencia à substantia Verbi; quare non posse modus intrinsecus, quo natura subsistit. Ita videtur indicare iij Doctores in Verbis relatis. Sed hoc non iuvat, immo facilius impugnatur: si enim concursus ille est aliquid tenens le ex parte Dei; ergo homo vt suppositum, & vt homo completus includit intrinsecè aliquid Dei; probamus enim, suppositum debere includere intrinsecè illam actionem Dei debitam humanitati; si ergo illa actio non est modus intrinsecus termino, sed voluntio increata Dei, consequens est, quod illa voluntio sit de ratione intrinsecæ hominis, componens suppositum humanum in ratione soppotiti humani; quod est multò absurdius, vt constat.

Vnde appareat iam discrimen inter suppositum humanum, & quantitatem Eucharistie, quia Quantitas in Eucharistia, licet terminet illum concursum efficaciem Dei, ex vi cuius existit independens a subiecto; non tamen denominatur illud concursus suppositum, nec quantum in concreto, sed solum denominatur independens a subiecto, quia denominatio non complet illam in ratione quanti. At vero humanitas in illo dividendi modo, quando conservatur per illum concursum Dei sibi debitum, debet ab illo denominari, non solum independens à Verbo, sed suppositum, & homo, quia est denominatio substantialis, vt constat, & per consequens debet provenire ab aliquo complemento substantiali intrinsecō homini, vt est suppositum humanum completem substantialiter.

Secundo impugnari potest ille modus explicandi, quia ex illo exemplo quantitatis, si recte applicetur, fieri videtur, quod personalitas Verbi diuinus debeat exercere aliquem influxum posituum, & causalitatem propriam respectu humanitatis: nam quantitas in Eucharistia ideo indiget influxu Dei perfectiori ad sui conservationem, quia deest illi influxus causæ materialis, à qua prius accipiebat partialiter suum esse, qui influxus debet suppleri per aliquem verum influxum, quod ab alia causa accipiat idem esse: Alioquin si non dependeret a subiecto, tanquam a causa influente, quocunque alio modo dependeret, non esset necessarius influxus diuersus Dei, quo conferuaret fine subiecto; ideo enim iuxta veteriorem sententiam materia prima, licet non posset naturaliter esse sine forma substantiali, non tamen indigeret diuerso concursu Dei ad hoc, vt de potentia absoluta possit existere abique omni forma substantiali, sed potest eadem omnino actione, qua prius conferuari, quam tamen sit iam supernaturalis quoad modum: si ergo natura humana non dependet à Verbo vt causa, sed vt à mero termino non erit necessarius diuersus influxus Dei fortior, & perfectior, quo conferuaret independens à Verbo. nam tunc solum requiriatur perfectior influxus in en-

tate, quando suppleri debet concursus, qui deest, alterius cauæ. Cum ergo concedatur hic diuersus concursus entitatib; in humanitatem independentem à Verbo, cōsequens est, quod supplet concussum verum, quem personalitas Verbi praefat in illam humanitatem. Quod quidem videtur absurdum: nam ille non esset in genere causæ efficientis personalitates enim diuinæ non habet talem modum influendi, neque etiam esset in genere causæ materialis, vt constat in quo ergo cauæ genere Verbum influit vere in humanitatem? Patenduimus itaque est, solum concurrere terminando humanitatem, quod quidem non est influere, nec causare, sed terminare seu completere substantialiter illam humanitatem loco, substantialiæ creatæ, quæ neque etiam influit, sed terminat, seu complete substantialiter naturam, vt resulset suppositum humanum completum.

Propter hoc ergo potissimum argumentum, quod ex mysterio Incarnationis desumitur, amplectenda nobis est tertia, & communis sententia Theologorum, & Philosophorum assertorium, suppositum creatum, licet includat natum, addere tamen supra illum aliquid positivum realiter, vel ex natura rei distinctum ab ipsa natura.

Contra hanc communem sententiam nonnulla obiciuntur, quæ facile dissolues. Primo obiciuntur, quia suppositum humanum nihil aliud est, quam materia, & anima rationalis unita: hoc autem ipsum est humanitas, ergo non differunt homo, & humanitas. Ad hoc facile respondeatur, negando maiorem.

Secundo obiciuntur, quia vel ista substantialis positiva est de essentia hominis, vel non. Si dicas primum; ergo Verbum non assumpsit totam essentiam humanam. Si secundum, ergo homo potest reperiri sine substantiali positiva.

Respondeo, substantialiam pertinere ad essentiam hominis, prout homo subsistens est; non vero ad essentiam hominis, prout homo est reduplicatiæ, quia ut sic reduplicat supra humanitatem, quæ est natura hominis, complexum enim ex humanitate, & substantialia ab humanitate haberet esse hominem, & à substantialiæ haberet esse suppositum. Adde humanitatem appellari naturam, & essentiam, quia est principium operandi; substantialia vero non appellatur natura, sed terminus naturæ. Quare, licet requiratur ad hominem, non tamen requiritur, ut natura, seu essentia, sed vt terminus naturæ. Ad Argumentum ergo dicimus, Verbum non assumpsit totam essentiam hominis substantialis, prout subsistens est, sed hominis, prout homo est reduplicatiæ.

Obiciunt tertii, ergo humanitas Christi assumpta à Verbo est in statu violento, quia caret debita sibi perfectione connaturali.

Respondeo negando sequelam, quia licet humanitas Christi caret perfectione sibi debita, accipit tamen aliam longe excellentiorem, nempe substantialiam Verbi, per quam suppletur propria substantialia. Ad violentiam autem requiritur ita carere bono debito ex vi propriae virtutis causandi, vt nec formaliter, nec eminenter illud habeat. An vero humanitas Christi retineat appetitum innatum ad propriam substantialiam? questio est de nomine. Nam si nomine

Tertia ē ius-
muniū Tho-
logorum &
Philosopho-
rum.

18
Obiectio pri-
ma.

Obiectio se-
cunda.

Diffunditur.

19
Obiectio ter-
tia.
Rebutatur.

An humani-
tas Christi re-
tineat appre-
hensionem inna-
mine

tum ad propriam substantiam.

mine appetitus, solum intelligas potentiam cum negatione, certum est, in humanitate Christi manere appetitum innatum ad propriam substantiam, cum retineat potentiam cum negatione. Si vero nomine *appetitus*, intelligas potentiam cum negatione, non solum illius rei formaliter, ad quam est potentia, sed illius item eminenter habitet; tunc dicendum est, humanitatem Christi non manere cum illo appetitu, quia licet non habeat formaliter propriam substantiam: habet tamen illam eminenter, quatenus terminatur per substantiam Verbi infinitè excellentiorem.

20
Dubium.

Dicuntur.

Potes primo, utrum hæc distinctione suppositi à

natura reperiatur respectu omnis naturæ substancialis creatæ, & creabilis.

Respondeo, in primis ex mysterio Incarnationis habere distinctionem suppositi à natura irrationali, quia Verbum non solum assumpsit hypostaticè animam Christi, sed etiam eius corpus in triduo, & sanguinem etiam in triduo, ut infra videbimus. Quod in his naturis habemus, semel dari substantiam distinctam, non erit probabile fundamentum ad negandum hoc ipsum in aliis naturis irrationalibus: quare Theologi communiter concedunt, potuisse quamlibet naturam irrationali assumi hypostaticè à Verbo.

21
Dubitatio de
Angelos.

De Angelis poterit esse maior dubitatio propter eorum maiorem perfectionem. Communior tamen sententia Theologorum de his etiam concedit habere substantiam distinctam, ut docet Suarez ubi *sapra. scilicet. 3. à n. 9.* quia satis probabile est, potuisse assumi à Deo hypostaticè naturam Angelicam, sicut de facto assumpsit humanum; quod videtur insinuari à Paulo ad *Hebr. 2. dicente*, *nunquam Angelos apprehendit, sed semen Abráha apprehendit;* ergo potuisse etiam Angelicam Deus assumere: alioquin non commendaretur ex hoc misericordia Dei erga semen Abrahæ. Et confirmari potest exemplo animæ rationalis separatae, quia licet spiritualis sit, adhuc subsistit per substantiam distinctam ut infra videbimus, alioquin non potuisset in statu separationis manere unita hypostaticè Verbo. Denique ex his sit satis verisimile, nullam posse esse naturam substantialem, cui connaturale non sit terminari per substantiam distinctam quia hæc compositione ex natura, & substantiam non prouenit naturæ corporeæ, eo quod sit corporeæ, cum etiam reperiatur in natura spirituali: nec etiam prouenit naturæ spirituali, eo quod sit spiritualis, cum reperiatur etiam in natura corporeæ. ergo prouenit utriusque ex aliquo, in quo utraque conuenit, quod nihil aliud videtur esse præter rationem communem naturæ substantialis creatæ: præfertim, cum non videatur possibilis alias gradus substantiae perfectior supra gradum substantiae intellectualis, in quo sunt Angeli.

SECTIO III.

Quid sit substantia, & quibus rebus competat?

22
Substantia
quid.

N

onnulli in primis indicant, substantiam esse aliquid accidentis, inhærens naturæ. Qui modus dicendi facile impugnatur ex dictis. Primò, quia substantia pertinet intrinsecè ad complementum hominis; sine substantia enim

non est homo, sed humanitas: ergo substantia est aliquid substantiale. Nam homo non est ens per accidens ex substantia, & accidenti, sed ens per se ex mera substantia constitutum. Secundò, quia Verbum non vnitur humanitatem ad supplementum aliquid accidentis illius: alioquin ex Verbo, & humanitate non resularet ens per se, sed per accidentem, præsupponeretur enim iam humanitas completa in suo esse substantiale.

Alij ita loquuntur de substantia, ut insinuant, substantiam esse ultimam individuationem naturæ, per quam natura redditur hæc determinata: Verum hæc sententia faciliter conciencia falsitatis. Primò, quia humanitas Christi prout distincta à Verbo non est humanitas in communis, sed hac numero humanitas singularis, non enim assumpta est à Verbo humanitas in communis, sed singularis, & individua; ergo à se, & non à substantia habet natura individuationem: Secundò, quia individuatione, ut probauimus in Logica, non potest distinguiri realiter, vel ex natura rei à natura specifica: substantia autem distinguitur saltem ex natura rei ab humanitate; ergo substantia non est individuatione naturæ.

Tertiò dicunt alijs, substantiam esse ipsam naturam existentiam, substantie enim nihil aliud est, quam existere per se, seu taliter existere quare, non est necesse multiplicare duplum modum, cum possit natura per eundem modum existere, & substantie.

Sed contra primò, quia existentia non distinguuntur ab essentia, ut probauimus in Metaphysica, substantia autem distinguuntur; ergo substantia non est idem cum existentia naturæ. Deinde, etiam dudemus, essentiam distinguere ab existentia, adhuc non deberet concedi, esse eandem existentiam cum substantia. Sicut in primo Physicorum diximus, etiam existentia distinguuntur ab essentia, adhuc materiam primam non existere per existentiam formam; utriusque enim eadem ferè est ratio, quia humanitas Christi non habet propriam substantiam, & tamen habet propriam existentiam distinctam ab existentia Verbi, modò distinguas essentiam ab existentia, modò non; ergo. Probatur minor, quia humanitas Christi terminat actionem, qua producitur à parte rei: productio autem debet terminari ad existentiam, ut probatum est dicto loco Physicorum; ergo humanitas Christi habet propriam existentiam, ad quam terminari possit illa productio.

Alias sententias refert, & impugnat Suarez ubi *sapra. scilicet. 4.* quibus omittit, cum communice dicendum est, substantiam esse aliquam entitatem substantialem distinctam, tam à natura, quam ab existentia naturæ, per quam formaliter cōpletur natura in ratione suppositi, seu substantis.

Potes, quis sit effectus formalis, qui communicatur naturæ, ab hoc modo substantiæ.

Difficilis sane quæstio, & in qua aliqui recentiores difficultati cedunt, & in nulla sententia quietem inueniunt, pendet tamen ex hoc quidquid de substantia, in sequentibus dicendum est.

Franciscus Suarez, quem plures sequuntur, duplum assignat formalem effectum substantie. Primus est, reddere naturam independentem à subiecto. Secundus est, reddere subiectum in communis.

25

Formalis effectus existit in quatuor.

Suarez.

Dupliciter effectus existit in substantia.

26

Substantia in se prout substantia est.

Videz.

communicabile alterius tamē, ut aliquando solum tribuat primum effectum sine secundo, nam in eorum sententia materia prima habet propriam substantiam, quia est independens à subiecto, licet non sit incommunicabilis, quod idem à for-
tiori concedunt de anima rationali, ut videbimus
sektione sequenti.

Secundū dicunt, formas materiales non habere propriam substantiam, quia nec sunt incom-
municabiles, nec independentes à subiecto; ad-
dunt tamen, formam materiale habere quen-
dam modum positivum inexistentiae, per quem
completus substantia totius, nam ex subsisten-
tia partiali materiae, & ex inexistentia forma re-
sultat substantia totius. In homine vero, quia
vitrua pars compositi subsistit per substantia-
m partiale, ideo ex substantiis partialibus
anima rationalis & materia, resultat integra sub-
sistens existat per se, & incommunicabiliter.

Verum hec ratio magnam vim ponit in vocis-
bus: quare facile responderent aduersarij: sub-
sistens, quae communiter convertur, cum per-
sonalitate, seu supposititate, esse substantiam
totalem; non vero substantiam partiale; qualis
est substantia materia, hæc enim non reddit sub-
iectum incommunicabile, sed solum independens
à subiecto. Sicut etiam anima rationalis separata
est vero substantia, & tamen non dicitur persona,
ex eo, quod non est natura completa.

Secundū probatur, quia humanitas Christi re-
tinet eandem independentiam à subiecto, quam
haberet, etiam non assumeretur à Verbo, nam
licet dependeat à Verbo, ut a termino non tamen
dependat ab illo ut à subiecto, & tamen non re-
tinet propriam substantiam; ergo illud, quod
accipit natura à propria substantia, non est in-
dependentia à subiecto, sed aliquid aliud.

Confirmatur, quia, ut vidimus in superioribus,
non habemus aliud vestigium ad concedendum
modum distinctum substantie, præterquam ex
mysterio Incarnationis, ubi videmus humanita-
ti deesse propriam substantiam. Sed Patres &
Concilia non ideo negarunt humanitati Christi
propriam substantiam, quia non haberet inde-
pendentiam à subiecto sed quia non haberet in-
communicabilitatem, & modum existendi per
se; ergo Patres non agnouerunt prouenire à pro-
pria substantia independentiam à subiecto, sed
modum existendi per se incommunicabiliter; er-
go non est, cur concedamus aliud genus subsi-
stentie, à quo habeat natura modum existendi
independenter à subiecto. Satis superque erit
defendere illam substantiam, quam ex mysterio
Incarnationis colligimus.

Sed neque haec ratio est efficax, quia ex eo
quod humanitas Christi absque propria substi-
tutia maneat adhuc independens à subiecto, non ar-
guitur, illam dependentiam non posse prouenire
à substantia, habet enim humanitas in Christo
substantiam Verbi loco propria, supplementum,
quod debet dare propria, atque adeo à substi-
tutia Verbi potuit prouenire illa independen-
tia à subiecto, qua debuisse prouenire à substi-
tutia propria; ad hoc enim subrogata fuit substi-
tutia Verbi, ut sustentaret naturam humanam,
deficiente substantia propria.

Melius ergo probatur conclusio, quia etiam ablata
propria substantia, in maneret res independens à sub-
iecto; ergo hanc independentiam haberet res aliunde,
quam à substantia. Antecedens probatur, quia
ex eo præcisè, quod materia, vel anima rationalis
terminet actionem creatuum, intelligitur inde-
pendens à subiecto; creatio autem non est substi-
tutia, sed productio; ergo antecedenter ad substi-
tutiam intelligitur res independens à subiecto.

Dico secundū, effectus formalis propriæ sub-
sistentie est, reddere naturam substantiem, seu
terminatam in se sola, & existentem per se & non
in

Addunt nonnulli, non solum materiam, & for-
mam habere singulos modos substantiae, vel
inexistentiae, sed etiam ipsam unione substantiae
particulae materiae, & formæ habere alium modum
sibi peculiarem substantie, vel inexistencie.
Tum quia si conceditur unus peculiarius modus
formæ materiali, licet dependeat à subiecto, non
est, cur negetur alijs vniōni; cūm sit etiam sub-
stantialis. Tum etiam quia per solas substantias
partiales materiae, & formæ, non subsistit huma-
nitas, nam materia, & forma sola non sunt huma-
nitas: in dī si verbum solum assumeret mate-
riam, & formam rationalem, non allumpset
humanitatem ergo debuit assumere etiam hypo-
statice vniōnem materiae, & formæ; ergo vno in
reliquis hominibus subsistit per suam peculiari-
rem modum, qui potuerit suppleri à Verbo assu-
mente humanitatem Christi. De hoc tamen di-
cemos infra sektione 5.

Alij dicunt, effectum formalem substantiae
esse reddere subiectum existens per se, id est, ita
ut non indiget confortio alterius: ex quo infere-
mus, materiam primam non habere propriam
substantiam, quia semper indiget confortio for-
mæ; animam vero rationalem, tam intra, quam
extra compositum, habere propriam substantia-
m, quia non indiget confortio corporis. Deni-
que dicunt, totum compositum habere unicam
substantiam simplicem. Addunt vero nonnulli,
hominem substitere sola substantia anima ra-
tionalis, quam eandem retinet anima, quando se-
paratur à corpore. Ego meam sententiam expli-
co per sequentes conclusiones.

Dico primo, non est effectus formalis proprius
substantiae, præcisè reddere rem independentem
à subiecto. Hanc docet Vafq. in praesenti dis^t. 32.
& probat prius, ex eo quod apud omnes Patres,
& Theologos antiquos idem valeat semper sub-

in alio. Hoc sequitur ex precedentibus, & probatur ex ipsa vocis significatione; subsistere enim aliquem apud Latinos est ita sistere, ut non progrediatur viterius, quare subsistere in se idem erit, quod in se sistere, seu in se terminari; ergo haec terminatio, & negatio communicationis est potissimum, & primarius effectus subsistentiae, quae ideo appellatur perfecta, seu personalitas, quia facit naturam existere per se; existere autem per se, idem est, quod non existere in alio, ut constat ex ipsis terminis.

Ep. Diacon. *Natura per se existens quae.*

Confirmarique potest ex Epiphanius Diacono in VII. Synodo generali, actione 6. tom. 3. post medium, ubi dicit, naturam per se existentem esse illam, quae non indiget altera, ut subsistat: in quibus verbis pro eadem videtur accipere, *per se existere, seu subsistere, & non indigere altera natura*, quod est, non indigere communicatione cum altera natura, ut per se existat; quia nimirum natura substantialis a se ipsa habet subsistentiam propriam, per quam subsistat, absque confitio alterius nature.

Contra hanc conclusionem, antequam vterius progrediamur, oportet aliquid obiecere, quo ipsius sensus magis declaretur: nondum enim bene videtur explicari effectus formalis subsistentiae propriae per illam terminationem, qua natura existit per se, & non in alio. Quia triplex communicatio potest intelligi, qua per subsistentiam impediatur in natura substantiali. Prima est, in ordine ad subiectum aliquod, a quo sustentetur in genere causae materialis; & quidem haec communicatio non videtur impedi in natura substantiali a subsistentia propria, quia forma substantialis materialis, licet in composite subsistat, adhuc pendat a materia sustentante ipsam in genere causae materialis; forma vero rationalis, & ipsa materia prima, quae non dependent a subiecto sustentante, hanc independentiam habent a se ipsis, etiam antecedentes ad omnem subsistentiam propriam, vel alienam; ergo non accipiunt hoc a subsistentia, nulla enim forma intrinseca ordinatur ad dandum subiecto illum effectum formalem, quem subiectum iam prius habet ex propria entitate.

Secunda communicatio excoxitari potest in ordine ad alias partes, cum quibus vniatur. Et quidem nec haec communicatio videtur impediri per subsistentiam propriam; nam vel loquimur de substantia partiali, qualis est materia, vel forma rationalis, & haec quidem substantia partialis, adhuc quando subsistunt in composite communicantur, & vniuntur aliis compitibus; vel loquimur de substantia, & natura completa, qualis est humanitas, vel natura Angeli, & haec antecedenter etiam ad subsistentiam propriam, vel alienam, habent ex propria entitate eiusmodi incommunicabilitatem, cum non possit una natura Angeli vniiri cum alia, nec una humanitas cum alia.

Tertia denique communicatio esse posset in ordine ad suppositum, vel subsistentiam alienam a qua natura sustentetur, quam communicationem impedit subsistentia propria reddens naturam incommunicabilem alieno supposito; ideo enim humanitas Christi caret subsistentia propria, quia non habet illam incommunicabilitatem, sed potius communicatur alieno supposito verbi, atque adeo per negationem potissimum huius communicationis explicitant aliqui effectum formalem subsistentiae propriae. Sed, ut verum fateat, nunquam satis possum intelligere, quomodo possit hic esse primarius effectus formalis subsistentiae propriae: fateor ego quidem proueire formaliter a subsistentia propria hanc in communicationem naturae cum alieno supposito. Videtur tamen omnino intelligenda quidditas subsistentiae in ordine ad aliquam aliam perfectionem quam formaliter tribuat subiecto, & ex qua oriatur illa incommunicabilitas, alioquin frustra videretur esse haec entitas, qua appellatur subsistentia; sicut si diceres, frigiditatem dari subiecto ad hoc solum, ut impedit calorem, & calorem ad hoc solum, ut impedit frigiditatem, sanè viderentur frustra esse illæ qualitates, nam si illæ non essent possibiles, subiectum codem modo esset perfectum, absque illis, cum absque illis haberet impedimentum frigoris, & caloris: nunc autem non sunt frustra, quia calor, v. g. dat subiecto aliquam perfectionem requisitam in ordine ad bene operandum, ad quam perfectionem consequitur impedit frigus, & frigus etiam dat aliquam aliam perfectionem, ad quam consequitur impedit calorem. Sic etiam subsistentia propria solum daret impedit alienam, videretur frustra esse in rerum natura, nam inquirio, ad quid requiritur haec subsistentia? Dicis, ad impediendam aliam. Rursus peto, illa alia ad quid est? Dicis, ad impediendam hanc; ergo vtraque est frustra. Si enim vtraque esset impossibilis, natura esset æquè perfecta, cum esset in capax vtriusque: nunc autem non est frustra, quia natura secundum se deest aliqua perfectio positiva requisita ad bene operandum, vel ad aliquid aliud, quam perfectionem tribuit formaliter subsistentia propria, & ideo completnatur secundum se incompletam, & ad hanc perfectionem consequitur impedit subsistentiam alienam, sicut ad esse album, consequitur impedit nigredinem, vel ad actum amoris consequitur impedit actum odij, cum tamen non sit tota essentia albedinis, vel amoris impedit solum nigredinem, vel odium.

Difficultas huius obiectiois cogit nos ad declarandum magis effectum formalem subsistentiae propriae, qui quidem videtur mihi colligendum a contrario ex natura accidentis; cum enim subsistentia suæ propriæ naturæ subsistentia, videndum est, quid sit proprium accidentis, ut ex modo contrario essendi colligamus, quid sit subsistere.

Est autem proprium accidentis esse in alio, vt constat ex communi definitione ab omnibus tradita, qui ens in communi dividunt in ens per se, & ens in alio: ita ut alio sit propria differentia substantiae: quid vero intelligatur per esse in alio; constat ex natura, & quidditate accidentis: quod ideo dicitur accidentis, quia accidit, seu aduenit alicui constituto in suo esse completo; nam licet forma substantialis adueniat materia, & vno utriusque, non dicuntur tamen esse in alio, quia materia ab aliis forma nondum est aliud, nec hoc aliud, sed entitas partialis, & incompleta, sicut materia etiam, & forma absque vniione nondum

nondum sunt aliud, & hoc aliud, sed entitates incomplete exigentes vniōem, vt faciant totū at vero albedo aduenit homini, qui est aliud, & ens totale cōpletum est ergo proprium accidentis esse in alio, hoc est, inniti aliо ente completo, sine quo non potest naturaliter esse, & ideo dicitur non subsistere, sed adiacere alteri. Substantia ergo & contra hoc habet proprium, quod scilicet non sit in alio, sed per se; hoc est, quod non indigat alieno fulcimento, vel sustentaculo, sed se ipsum sustineat in se, quod est proprie subtilitate, & non in se, quia substantia sive substantialis, sive accidentalis videtur indigere aliquo sustentaculo, quo sustentetur, & quod ab illa forma denominetur, ita vt natura, vel forma substantialis, vel accidentalis tota sit *vt quo*, & exigit sustentaculum, quod sustentans illam sit *quod*, & denominetur *vt quod*. Hæc tamen est differētia, quod forma accidentalis propter suam debilitatem exigit sustentari, & fulciri ab alio: at vero natura substantialis propter suam perfectionem non indiget hoc, sed sustentat seipsum, quia à seipso habet per emanationem sustentaculum illud, quo absque alterius auxilio sustentetur, & ideo dicitur sustentari in se, & esse per se, & subsistere in se, quia licet sustentaculum, seu substantia sit aliquid superadditum, est tamen proprium ipsius naturæ substantialis, & per quod ipsa natura se ipsum sustentat. Itaque effectus formalis primarius substantie proprie est aliquid positiuum, scilicet perficere, & completere naturam substantialiem, quæ secundum lē erat incompleta, & exigebat sustentaculum, cui innitatur, sicut accidens exigit illud, licet non cum eādem imperfectione, quia accidens *vt diximus*, exigit sustentaculum alienum, & natura substantialis exigit proprium, & ideo dicitur sustentare seipsum, & subsistere in se per substantiam propriam. Qui effectus formalis colligitur ex mysterio Incarnationis, tum quia ex ipso habemus, substantiam esse in homine aliquid superadditum, quo natura indiget ad suam perfectionem, & complementum in substantiali; nec apparet, quam aliam perfectionem accipere possit ab illa entitate superadditana, nisi id, quod diximus; tum etiam, quia ex eodem mysterio colligimus, substantiam esse id, quod homo dicit in recto, humanitatem vero in oblique, vt probabimus infra, *disp. 13. sect. 3.* atque adeo substantiam esse id, quod sustentat naturam, & subrogatur loco subiecti sustentantis formam accidentalē; cum non minus denominetur suppositum homo à natura substantiali, quam sustentat, quam homo denominetur albus ab albedine, quam sustentat.

Ex hoc effectu formalis positivo nascitur etiam incomunicabilitas, quam natura habet ex substantia. Et quidem fateor, aliquam esse incomunicabilitatem adeo essentialē naturae substantiali, vt non indigat modo superadditum ad illam habendam, quia natura Angeli, v.g. per suam essentialē, & antecedenter ad omnem substantiam videtur habere repugnantiam intrinsecam, vt yniatur cum natura alterius Angeli immediatē, sicut ex una, etiam anima rationalis ex se non potest yniiri cum alia. Protenim tamen potest à substantia ne-

Card. de Lugo de Incarnat.

gatio illius communicationis, quæ seclusa substantia, posset saltem diuinitus esse, v.g. posset humanitas seclusa substantia propria saltem diuinitus communicari alieno supposito: posset materia prima, etiam dum est sub una forma, yniiri diuinus cum alia forma substantiali. Substantia vero propria adveniens impedit has communicationes, & ideo dicitur terminus ultimus naturæ, quia sigillat illam, & quasi muro circūdat, ne ipsi pateat exitus ad aliam substantialiam, nec nulli substantiæ pateat aditus ad ipsam, prout in sequentibus magis explicabitur. Nunc iam ad obiectionem principalem suprà postam dictis respondendum est, effectum formalem primarium substantia propria non esse negationem communicationis, sed aliquam perfectionem positivam, scilicet completere substantialiter naturam ad hoc, vt sit sustentata in se, & habeat fulcimentum aliquod intrinsecum proprium, quo se sustinet, sicut accidens sustineretur ab alio: ex quo sustentaculo proprio oritur negatio illa communicationis, quam à se ipsa, & seclusa substantia propria nondum proximè habebat naturayt mox explicabitur.

Hinc infertur Primo, substantiam propriam deberi toti naturæ substantiali completae, seu illatio pbtz illi, qua per se existere potest. Cū enim substantia sit esse per se: natura autem completa sit, quæ existit per se potius, quam eius partes, quæ in rigore loquendo, non existant per se, consequens est, vt substantia magis debeatur toti naturæ, quam eius partibus. Quod explicari potest ex supradictis, considerando id, quod proprium est accidentis, & ratione cuius accidentis non subsistit, scilicet quia est ens in alio, hoc est, ens alterius, ens non suum, sed alienum, in quo sensu dicunt Philosophi, accidentis non esse ens, sed entis ens, & quod eius esse est inef. quid.

se quia totum, quod est, alterius est: substantia autem è contra debet esse ens sui ipsius, non alterius: quod licet aliquo modo competat partibus substantia, quatenus componunt substantiam, atque ita partialiter sunt per se, id est, sunt partes illius entis, quod est per se singulæ tamen partes non sunt, proprie, & in rigore loquendo per se, nec ens suum, sed alterius, scilicet totius compotiti, cuius sunt, quidquid sunt differentia tamen ab accidenti in eo, quod componunt intrinsecè illud ens, quod est per se simpliciter, & ideo habent entitatem substantiali partiale, non tamen substantia singula secundum se, sed partialiter, hoc est, sunt partes entis totalis, quod proprium subsistit: ideo substantia dici solet ultimus terminus naturæ; quia supponit naturam iam completam in ratione naturæ, cui sic completa adueniat: si enim competet singulis partibus naturæ secundum se, non esset ultimus terminus, immo nec terminus naturæ, quia terminus debet ultimo loco aduenire: substantia autem tunc non aduenire ultimo loco, supponeretur enim materia prima cum sua substantia, & forma cum substantia, quare magis terminaret materiæ per aduentum formæ, quam per aduentum substantiæ. Si ergo substantia terminat naturam, ideo est, quia inuenit iam naturam completam omnino in ratione naturæ, & solum exigentem substantiam per quam ultimè terminetur, & compleatur in ratione substantis.

S Infero

*Obiection
suprà postam
occurredit.*

38
Illiatio secun-
da.

Infero secundò materialm primam non habere propriam substantiam, quia materia prima non habet incommunicabilitatem substantiam, nec perfectatem, quae communicatur à substantia ut vidimus, sed exsistit, & subsistit in alio, nempe in composite. Nec formam etiam materialm habere propriam substantiam ob eandem rationem: in quo licet conueniat etiam Suarez: ponit tamen in forma quedam peculiarem modum substancialis inexistentie, ex quo, & substantiae materiae componatur substantia totius, ut vidimus. Ceterum iste modus existentiae impertinens omnino est: nam vel est ad reddendam formam dependentem à subiecto, vel ad reddendam independentem. Non quidem ad secundum, quia forma materialis non est independentis à subiecto, sed neque ad reddendam illam dependentem: forma enim equi dependet à subiecto per causalitatem materiale, que non distinguitur ab actione generativa, ut dixi in secundo physicorum. Ad quid ergo requiritur ille modus existentiae.

39
Illiatio ter-
tia.

Inferò tertio animam rationalem, dum est in corpore non habere propriam substantiam, sed terminari per substantiam totius; quia dum est in corpore, non est per se, sed communicata corpori subsistens in homine; quare licet possit esse per se, & connaturaliter extra corpus in statu separationis; ceterum dum est intra corpus non postulat peculiarem substantiam. At vero quando separatur sicut accipit nouum statum & modum essendi: sic etiam tunc accipit nouum modum substantiae spiritualem, & sibi proportionatum, quia tunc incipit connaturaliter esse per se, & ideo anima Christi in triduo potuit terminare unione hypostaticam Verbi, quia Verbum supplebat tunc substantiam, quam anima deberet habere in statu separationis; sicut Verbum etiam supplet nunc substantiam, non quidem anima, sed totius compositi, per quam deberent terminari materia, & forma in composite.

40
Aduerten-
dum.

Nec mirum esse debet, quod eadem anima aliquando habeat propriam substantiam, aliquando etiam connaturaliter illa careat; quia cum anima rationalis connaturaliter habeat duplē statum, alterum separationis, alterum coniunctionis ad corpus, consequens etiam est ut in statu separationis, sicut naturaliter est per se, & sine alio, sic etiam connaturaliter postulet tunc perfectatem, substantiam in statu vero coniunctionis in quo connaturaliter est cum alio, connaturaliter etiam careat modo perfectis, & substantiae, termineturque per substantiam totius hominis, homo enim est, in quo est anima, & qui subsistit, & est per se.

Aduerter tamen anima etiam in statu separationis, non appellari suppositum, nec perlomen, quia licet habeat propriam substantiam, non tamen habet naturam rationalem completam & integrā, que requiritur ad denominationem perlomen; sicut ad denominationem suppositi requiritur natura aliqua subsistens integra, & completa.

41
Illiatio quar-
ta.

Infero quartò tam materialm, quam formam substancialem, dum sunt in composite, terminari immediate per substantiam totius compositi, à qua licet singula partes non accipiunt subsiste-

re propriè, habent tamen subsistere partialiter in illo composite, atque adeò redduntur incommunicabiles alteri composite. Et quidem, vt ego opinor, accipiunt à substantia, non posse etiam diuinus vniri alias partibus extra illum composite, in quo ita vt licet diuinus non repugnet, subsistunt, eandem materiam habere simul duas formas substanciales, vel eandem formam substancialem informare simul duplex materialm: dum tamen materia, vel forma subsistit in hoc composite, videtur id omnino repugnare: nam repugnantia illa naturalis, quam forma, v.g. haber informandi simul duplex materialm, habetur omnino antecedenter ad substantiam, quia eo ipso, quod sit unica substancialiter forma huic materiae, repugnat illi informare aliam materialm ergo illam incommunicabilitatem naturalem non accipit à substantia. Restat ergo, quod accipiat aliam incommunicabilitatem maiorem, scilicet essentiale: nam eo ipso, quod terminatur per substantiam huius compositi, subsistit partialiter in hoc composite, hoc est, terminatur, & cogitur sistere intra hoc composite, ne egrediatur extra illum, quia sicut totum composite per substantiam habet non esse ens alterius, sed sui ipsius, ut vidimus; sic eius partes per eandem substantiam habent, quod non sunt alterius compositi, sed solum illius, in quo subsistunt; si enim partes efficiant etiam partes alterius compositi, iam ipsum etiam totum effici aliquo modo ens alterius compositi; cum esse compositi non sit aliud, quam esse suarum partium. ergo sicut composite per substantiam propriam impedirent, ne sit alterius: sic etiam partes impediunt per eandem substantiam: non possunt autem accipere solum impedimentum seu repugnantiam naturalem, quam iam habebant ab ipsa unione antecedenter ad substantiam; ergo accipiunt impedimentum etiam, & repugnantiam in ordine ad potentiam Rei absolutam.

Infero quintò, totum composite subsistere per substantiam simplicem, & indivisibilē. Illatio quinto: 42
nam licet substantia equi, v.g. vel hominis sit diuinisibilis in partes integrantes secundum extensionem, ut mox videbimus non est tamen diuinisibilis in substantias partiales, quarum altera correspondit materia, & altera forma, cum enim composite sit, quod subsistit, & est per se, ipsi soli per modum totius debetur substantia propria per quam eandem terminetur totum composite secundum utramque partem. Nec sunt multiplicanda entites absque necessitate, neque ex mysterio Incarnationis colligi potest substantia illa composite in aliis hominibus.

Infero sexto naturam diuinam, prout praescindit à tribus substantiis relatiis diuinatim personarum, non habere aliam substantiam absolute, & communem realiter tribus Personis. Hæc illatio est contra P. Suarez 1. tom. in 3. part. P. Suarez. disput. 1. sect. 3. quem plures sequuntur docentes dari in Deo substantiam absolutam, & communem per quam natura diuina perfectissime est subsistens, licet non constitutur per illam substantiam in ratione persona, vel suppositi; suppositum enim, & persona supra substantiam addit incommunicabilitatem; substantia vero solum afferit hanc perfectionem, quod res

res subsistens non dependeat à subiecto sustentante: hoc autem non habet natura diuina à personis, sed à seipso.

Verius tamen dicitur, non dari in Deo illam subsistentiam absolutam antecedenter ad personalitatem relativa, quod cum aliis probat latè Valsquez 2. tom. in 1. part. disputat. 125. & in presenti disputat. 27. Nunquam enim in Conciliis, aut Patribus distinguitur subsistencia naturæ intellectualis à personalitate, neque ex mysterio Incarnationis, ex quo agnouimus, subsistentiam, & personalitatem naturæ superadditam, habemus aliquod indicium ad distinguendam subsistentiam à personalitate; immo potius habemus fundamentum ad eas nullo modo distinguendas: nam sicut in humanitate Christi propter uniuersum cum Verbo defuit personalitas propria, sic defuit subsistencia propria, quia nihil aliud erat, quam personalitas. Quod si illa independenter à subiecto, quam natura diuina haberet de se, facit, quod de se sit subsistens, prout distinguitur à personalitatibus; eadem ratione dicendum est, naturam humanam, quia prout distinguitur à propria personalitate est etiam independens à subiecto, esse subsistentem antecedenter ad personalitatem, atque adeò humanitatem Christi, que antecedenter ad uniuersum cum Verbo est de se independens à subiecto, etiam iam subsistentem de se, licet nondum sit persona, & per consequens non subsistere solùm per subsistentiam Verbi, quod dici non potest. Denique ipsa etiam natura diuina, prout ratione distincta ab illa subsistencia absoluta, quæ ab aduersariis ponitur, iam est de se independens ab omni subiecto; ergo prout distincta ab illa subsistence efficiunt subsistens.

Melius ergo dicitur consequenter ad supra dicta, naturam diuinam subsistere solùm per tres substantias, seu personalitates relatiuas, à quibus accipit illum effectum formalem suprà explicatum, scilicet, quod per illas natura diuina sustentat seipsum, & compleat substantialiter seipsum, ita ut non indigeat alio, cui innaturat, & cui sit id, quod est, sed sit sui ipsius, quam perfectionem formaliter accipit natura diuina à singulis personalitatibus.

Dices natura diuina prout condistincta à personalitatibus, est de se omnino incomunicabilis alteri supposito distincto, & incapax essendi in alio; ergo non potest eum effectum formaliter accipere à personalitate virtualiter superaddita.

Respondeo, in primis hoc argumentum probare naturam diuinam, ut distinctam virtualiter à personalitatibus relatiuis, esse non soluta substantientem, sed etiam personam, quia cuicunque effectus formalis assignetur personalitati, videatur iam reperiiri in natura diuina secundum se. Omnes ergo debemus respondere, naturam diuinam, prout distinctam virtualiter à personalitatibus, habere quidem eam perfectiōnem, & eum effectum formalem radicaliter, non formaliter; quia sicut omnipotētia, prout distincta ratione nostra à scientia, non est capax ignorantie, quia licet prout sic non includat formaliter scientiam, habet tamen essentiale connexionem cum scientia, & ideo habet radicalem repugnantiam essen-

talem cum ignorantia; & sicut scientia propterea conditincta ratione ab immensitate, adhuc est incapax mutationis localis, quia licet prout sic non sit formaliter immensa; est tamen immensa radicaliter propter necessariam connexionem, quam habet cum immensitate; sic natura diuina, prout conditincta virtualiter à personalitatibus, habet incomunicabilitatem omnitudinem in ordine ad suppositum alienum quia licet prout sic non sit formaliter subsistens, nec persona, est tamen hoc radicaliter propter necessariam connexionem identitatis cum personalitatibus. Vnde si licet scientia in se incapax mutationis localis sit, potest nihilominus accipere ab immensitate illum effectum formalem immensum, & sicut omnipotens in se incapax ignorantiae potest à scientia accipere formaliter esse omniscientem, sicut natura diuina in se incomunicabilis alteri potest accipere à personalitatibus secum idemtificatis illum effectum formalem subsistentis, quem in se formaliter non habebat, licet propter necessariam connexionem, quam cum illis habebat, esset de se incomunicabilis; haec enim incomunicabilitas potest prouenire, non solum à subsistente formalis, sed etiam à radicali hoc est à necessaria & essentiali connexione cum subsistente propria.

45
Iustio se-
ma.

Infero septimō, Verbum diuinum assumpsi-
se humanitatem Christi per modum totius, ter-
minando tamē vtraque partem; sicut vtra-
que pars terminari deberet per propriam sub-
sistētiā : in triduo vērū vnitum fuit Verbum
anīmæ separatae, quia anima separata deberet
etiam habere propriam subsistētiā. Ac deni-
que in triduo vnitum fuit Verbum cädaueri,
non quidem soli materia, nec soli forma, sed
vtraque simul, quia vtraque simul deberet per
modum totius habere propriam subsistētiā.
Porr̄d cädaueri assūptum fuisse à Verbo non
solum ratione materiae, sed ratione totius com-
positi, docet Suarez in *presenti disp. 14. sct. 2. in Suarez.*
fine. An vērū subsistētiā Verbi terminauerit
etiam immediatē vniōnem materiae cum forma,
videbimus *sct. 5.*

SECTIO IV

*Proponuntur, & dissoluuntur obiectiones
contra doctrinam praecedentem.*

Prima obiectio est, ad probandum, substantiam compositam non esse simplicem, quia idem modus non potest afficer duplex substantiam, praesertim in composite humano, vbi forma est spiritualis: nam substantia hominis, vel est materialis, vel spiritualis; si materialis, non potest terminare animam: si spiritualis non potest terminare corpus.

Respondeo, posse bene materiam, & formam s
modificari per eundem simplicem modum, si-
cet diximus in primo Phisicorum, materiam, &
formam vniq' eadēm simplici vnione. Deinde
dicendum est substantiam hominis esse mate-
rialem, quia dependet à subiecto quanto: prout
in simili diximus in prædicto loco, vniōne homi-
nis esse materialēm ob cāndem rationēm: nec
est inconveniens, animam rationalem dum est
in corpore, & materializat̄ à corpore, sicut

vniuit per vniōnem materialem, ita terminari
per subsistentiam materialem.

47
*Obiectio se-
cunda.*

Diluitur.

Secunda obiectio est ad probandum effectum formalem subsistentia non esse incommunicabilitatem, quia licet materia prima non habeat propriam subsistentiam, afficitur tamen immediate a subsistentia totius, & ab ea accipit effectum formalem subsistendi, & tamen materia prima non redditur incommunicabilis, cum actu communicetur forma; ergo subsistere, & effectus formalis subsistentiae non est existere incommunicabiliter. Quod idem argumentum potest fieri de forma.

Respondeo, subsistentiam non dare incommunicabilitatem, nisi illi subiecto, cuius subsistentia est, subsistente autem totius, non est subsistentia materia secundum se, nec forma secundum se, sed compositi: quare non dat incommunicabilitatem materie, nec forma, sed composito: qui tota essentia huius subsistentiae est, impedit formaliter communicationem huius compositi. Singulis autem partibus compositis non impedit communicationem inter se, sed materie, v.g. dat, quod dum est cum hac forma, non possit communicari alteri, & formae etiam dat, quod dum est cum hac materia, non possit communicari alteri; quia utriusque dat subsistere non in se, sed in illo composito, id est, terminari, & sistere in illo composito, ita ut non progrediatur ulterius.

48
Eusebio.

*Præcluditur.
Duo modi
subsistendi.*

49
*Aduer-
tendum.*

Effugient.

Respondeo admittendo intentum; nam licet *Emetina*, in neutro calu anima Christi subsisteret per se, & in se, vt postea dicemus; diuerso tamen modo subsistebat in triduo, quam antea, quia in triduo ita participabat subsistentiam Verbi, vt ex vi illius impeditur communicatio ipsius anima cum materia; sicut haec communicatio impeditur in aliis animalibus per propriam earum subsistentiam. At vero intra corpus subsistebat anima Christi sine hac incommunicatione. Quare quando dicitur, animam Christi in triduo manisse vnitam Verbo, non debet intelligi, quod perseverauerit eadem numero vno, sed illa, vel alia, vt bene aduerit *Vasquez in presenti disput. 37. numer. 61*, contra *Suarez ibidem disput. 17. scilicet 1. post primam conclusionem.*

Tertia obiectio est ad idem intentum, quia humanitas Christi, licet careat propria subsistentia, vere tamen subsistit per subsistentiam Verbi, & tamen non redditur incommunicabilis, cum actu communicetur ipso Verbo; ergo incommunicabilitas non est effectus formalis subsistentiae. Probatur consequentia, quia subsistentia Verbi praefat humaniti, quod præstaret propria subsistentia, si adesset sed subsistentia Verbi non dat humaniti incommunicabilitatem; ergo nec subsistentia propria dat humaniti hanc incommunicabilitatem, sed aliud effectum formalem.

Respondeo, humanitatem Christi Domini non subsistere per subsistentiam Verbi eodem modo, quo subsisteret, per propriam subsistentiam, tunc enim subsisteret in se, & per se; nunc autem subsistit in alio, & cum alio. Quare, sicut supra diximus, animam rationalem non subsistere eodem modo intra compositum, & extra; si etiam similiter dicendum est de humanitate Christi, quia quidem subsistit in persona diuina per modum partis componentis illam compositum refutans ex Verbo, & humanitate: quare non accipit a Verbo omnimodam incommunicationem, sed locum accipit hoc, quod est non communicari alteri, dum est in illo composito, quia terminatur non in se sed in illo composito, sicut supra diximus, materiam primam accipere a subsistentia, non incommunicationem simpliciter, sed non communicari alteri, dum est in illo composito. Ex quo fit, non esse verum in omni rigore, quod natura humana Christi accipiat a subsistentia Verbi omne id, quod haberet a propria subsistentia, quamvis reuera subsistat per subsistentiam Verbi.

Quarta obiectio sit quia Verbum diuinum eodem modo subsistit post assumptam humanitatem, ac antea: sed post assumptam humanitatem non subsistit per se, & cum incommunicatione, communicatur enim humaniti, ergo existens per se cum incommunicatione non est effectus formalis subsistentia propria.

Respondeo, effectum formalem subsistentiae non esse, quod res subsistens non vniatur alteri vlo modo, sed solùm, quod res subsistens ita existat in se, vt non accipiat sui complementum ex vniione ad aliud. Hinc est, Verbum propriè subsistere per propriam personalitatem, quia licet vniatur cum natura humana, subsistit

subsistit in se, & per se, nec enim innititur humanitati; nec ab ea accipit complementum: at vero humanitas non subsistit in se, sed innititur Verbo, ut in ipso subsistat. Hinc etiam est, materiam non subsistere substantia propria, quia non subsistit in se, sed adhuc indiget compleri per formam. Hinc denique est, animam rationalem non subsistere propria substantia intra compositionem, quia licet non pendaat a materia, adhuc tamen non subsistit in se, sed postulat materiam ad suum naturale complementum, & ad ipsam ordinatur. Quae omnia fundantur in communioneceptione substantiendi, nam iuxta communem concipiendi modum subsistere est in se sistere, sine indigentia alieni confortij. Cum enim substantia sit sustentaculum, quo natura compleetur, ut in ipso nascatur, & non in alio; Verbum autem etiam post unionem cum humanitate retineat suum sustentaculum proprium, quod antea habebat; consequens est, ut etiam nunc subsistat in se, sicut ante, & non in alio, cum non subsistentia substantis humanitatis, sed sua.

Sed adhuc ex ipsa natura diuina potest oriiri quinta obiectio, quia natura diuina suppositatur triplici personalitate; ergo non redditur incommunicabilis formaliter a personalitate. Probauit consequentia, quia si effectus formalis personalitatis esset reddere naturam incommunicabilem, sequeretur, naturam diuinam subsistentem personalitate Patris non posse iam comunicare filio; ergo cum adhuc possit communicatione, non accipit natura a substantia incommunicabilitatem.

Respondeo, à substantia propria solum, & directe prouenire naturę, quod debeat sistere in se, & non progredi iterius ad substantendum in alio. Non est autem contra hoc terminari aliquam naturam simul per triplicem substantiam propriam, qui hoc nihil aliud est, quam existere per se, & sistere in se per triplicem perfectatem, & quasi triplici titulo, in quo nulla est implicatio contradictionis, sicut neque in eo, quod aliquis sit in loco per duas, vel tres ubicationes. Similiter ergo potest natura diuina habere triplicis substantiarum proprię repugnantiam, ad substantendum in alio, & progredendum extra se. An vero, possit aliqua natura subsistere per propriam, & alienam substantiam, aut per plures alienas, dicimus sectione sequenti.

Dices, ergo posset bene natura creata substantias unam substantiam terminari per aliam; ergo posset humanitas Christi retinere proprię personalitatem terminari per substantiam Verbi.

Respondeo negando secundam consequentiam; ratio discriminis est, quia si humanitas Christi haberet propriam substantiam, existerer per se, quia hic est effectus primarius proprię substantiae; non potest existere simul per se, & in alio; ergo non posset terminari per substantiam Verbi, quia tunc existerer in alio, nempe in Verbo. At vero natura diuina ex eo, quod terminetur tribus substantiis, non existit per se, & in alio; quia cum omnes illae substantiae sint proprię per omnes illas habet natura diuina existere per se, & non in alio.

Dices iterum, ergo saltem poterit natura
Card. de Lugo de Incarnat.

creata terminata per propriam substantiam terminari iterum simul per aliam propriam, & habere simul plures personalitates, sicut natura diuina.

Respondeo negando consequentiam, quia licet hoc non esset formaliter contra rationem substantiendi, esset tamen contra rationem generalem, quia non potest idem substantium habere eundem effectum formalem à duplo forma; neque enim potest naturaliter esse in loco per duas ubicationes, nec esse album per duas albedines; sicut etiam nec potest esse per se per duas perfectas naturaliter loquendo, licet bene posset de potentia absoluta. Natura autem diuina ideo potest habere tres substantias proprias, quia non sunt similes, sed valde dissimiles inter se; per primam enim constituitur in ratione Patris, & genitoris, per secundam in ratione filii geniti, per tertiam in ratione spirati.

Sexta obiectio desumitur ex partibus integrantibus, quae vera substantia, & tamen non habent negationem communicationis, sed alia. § 4
Obiectio secunda.
cum alii vniuntur; ergo substantia non tollit communicationem actualiem. P. Vasquez in preventi diff. 32. num. 6. existimat, substantiam totius entis materialis, licet diuisibilis sit, & composita ex pluribus partibus secundum extensionem, sicut & alia entia materialia; non tamen constare ex pluribus substantiis partialibus, quia singulæ partes, brachium, v.g. vel manus non subsistunt cum non sint per se, sed in alio. Deinde addit, quando dividuntur partes aquæ, v.g. non manere diuisas partes prioris substantiae, sed corrumpi rotam substantiam precedentem, & produci alias duas substantias de novo, per quas illæ due aquæ incipiunt substantie per se separatae, quia licet ponat priorem substantiam diuisibilem in uno sensu, & quasi mathematicè; quatenus componitur ex pluribus partibus, ponit tamen illam indiuisibilem quasi physicè; quatenus eius partes non possunt separatae conferuari, quia singulae partes non sunt substantiae, nec per illas partes possunt substantie separatae partes aquæ.

Hac quidem sententia satis consequenter procedit ad principia supra posita, praese tamen fert incredibilitatem non exiguum. Quis enim credit ex additione, vel ablatione unius guttule aquæ deperdi omnem substantiam totius maris, quia iam omnes partes superficies accipiunt nouum modum existendi per se? Ego quidem in primis certum existimo, substantiam rei materialis diuisibilem esse in plures partes secundum extensionem, quia cum sit ipsa etiam substantia materialis, debet habere extensionem partium quantitatuum, qui est potissimum conceptus entis materialis: & à fortiori constat ex iis quibus in lib. de anima probatum est, animas animalium perfectorum non posse esse indiuisibiles.

Deinde credibilius videtur, huiusmodi partes substantiae in entibus saltem inanimatis, vt aere, vel aqua, posse appellari substantias partiales, & manere eadē post diuisitionem, per illasque substantie partes aquæ separatas, per quas substantiebant, quando erant coniuncta: quando enim coniunguntur duæ partes aquæ, non resultat in illis nouus modus

S 3 sub

subsistentie, sed solum nouo vno inter illas duas priores subsistentias : ratione cuius vniōnis, illae que ante erant duas subsistentie totales, incipiunt esse partes subsistentiae, quae resultat ex vtraque sicut illæque ante erant duas aquæ totales, incipiunt esse duas partes aquæ maioris.

56
Dissoluitur.

Hoc ergo supposito, ad obiectiōnem potest responderi, per subsistentiam non impediri formaliter vniōnem, secundum extentionem, sed solum vniōnem, quæ tendat ad complementum rei non integræ, sed substantiale, & essentiale in esse naturæ, vel in esse subsistentis, quod potissimum probari videtur ex iis, qua in superioribus dictis sunt, neque enim aliud videtur superesse effectus formalis, qui possit a subsistentia prouenire, nisi sustentari naturam in se, ut non sit in alio. Ratio autem à priori huius discriminis, cur subsistentia impedit magis vniōnem in uno genere, quam in alio, aliqua reddit potest ex eo quod subsistentia impedit omnem communicationem in re subsistenti, quam potest impeditre : potest autem impeditre communicationem essentiale, facilius quam extentionem in entibus materialibus, quia cùm entia materialia eo ipso, quod sunt materialia, sunt diuisibilia in plures partes, quarum quilibet possit separata existerre, necesse est, quamlibet deferre secum suam subsistentiam, à qua non impeditur illa communicatio, & necesse etiam est, has omnes subsistentias remanere, quando illæ partes vniuntur, ne cogamur concedere illam incredibilem variationem subsistentiae in toto mari per aduentum vnius guttulae aquæ. Ex eo ergo, quod subsistentia sit materialis, sequitur, non posse impeditre communicationem secundum extentionem: Ex hoc autem, quod sit materialis, non sequitur non posse impeditre communicationem essentiale, quia nullum sequitur inconveniens, aut contradiictio. Adde, communicationem secundum extentionem non esse tam propriam communicationem & per illam tam proprie vnam partem communicari alteri, quin adhuc maneat in se; sicut contingit in alio genere communicationis.

Dices, ergo iam concedimus in qua, vel laude plures subsistentias partiales; ergo plura supposita partialia. Respondeo admittendo primam sequelam, & negando secundum, quia suppositum in communi acceptione solum dicitur de illo, quod existit per modum totius; quare sicut vna pars aquæ retenta tota sua entitate amittit denominationem totius per vniōnem cum alia parte; sic etiam retenta tota sua subsistentia amittit denominationem suppositi per vniōnem cum alia parte. Quod si nolueris etiam appellare subsistentem partem aquæ, dum est vnta cum alia parte aquæ; quæstio erit de nomine, & facile me habebis in hoc modo loquendi. Facile enim dici potest, ad denominationem subsistentis, sicut ad nominationem suppositi requiri, tam modum positivum, quo natura redditur incommunicabilis essentia; tum etiam negationem actualiem communicationis secundum extentionem, & ex defectu cuiusvis deficere denominationem subsistentis.

Dices iterum, Ponamus, quod Verbum assu-

met hypostaticè aquam, quæ est in hoc vase tunc continetur ita aqua cum aqua fluminis; inquirō, possetne adhuc illa prior aqua retinere vniōnem ad Verbum? Respondeo affirmatiū, quia sicut retineret propriam subsistentiam adhuc existens in fluvio, cur non retineret alienam? Dices ergo adhuc existens in fluvio efficit suppositum, quia ex subsistentia Verbi, & illa aqua resultaret suppositum distinctum ab illa aqua fluuij subsistentis per propriam subsistentiam; ergo iam in fluvio essent duo supposita.

Respondeo negando primam consequentiam, quia sicut personalitas Verbi vnta nature irrationali non constitueret personam, quia ad personam requiritur natura intellectualis, sic nec suppositualitas Verbi vnta cum natura partiali constitueret suppositum, quia ad suppositum requiritur natura totalis, & non existens per modum partis: in predicto autem casu dicendum esset, non dari in fluvio duo supposita, sed unum constans ex duplice parte, quarum una constitutatur per subsistentiam diuinam, & altera per subsistentiam creatam. Illa vero pars aquæ vnta Verbo diceretur quidem terminati per subsistentiam Verbi, non tamen diceretur suppositari, donec separaretur ab alia aqua.

Vltimò obici potest S. Thomas aliquibus in locis relatis à Suarez disputat. 34. Metaphysica sc̄. 5. num. 30. in margine, in quibus alii quando docere videtur, in homine non esse aliam subsistentiam præter subsistentiam animæ rationalis. Quare nonnulli recentiores censent, animam rationalem eandem subsistentiam habere in composite, quam habet separata, per illamque subsistentiam subsistere materiam, & formam hominis. Ceterum hanc sententiam reficit idem Suarez ubi supra, numero 7. & 8. Et merito, quia si totus homo subsistit per solum subsistentiam animæ rationalis, sequitur materiam hominis assumi hypostaticè ab anima, sicut humanitas Christi assumitur à Verbo, quia totus Christus subsistit per subsistentiam Verbi, & per consequens sequitur etiam, materiam hominis esse in anima, quia innititur in eius subsistentia, sicut humanitas est in Verbo ob causam rationem, quæ omnia absurdâ sunt. Adde rationes generales, quibus sectione precedenti probatum est, animam rationalem intra composite non posse habere propriam subsistentiam; sed hanc debet soli composite, quod solum per se existit. Quod vero attinet ad S. Thomam, non credo, illum fuisse in ista sententia nec vnguam dixisse totam subsistentiam composite, esse solum animæ subsistentiam: solum enim dixit, mortuo homine manere in anima esse totius: non tamen dixit, manere in anima totum esse totius, quare solum intelligi debet de esse partiali. Cur vero dixerit hoc, tanquam aliquid speciale in anima? Ratio videtur esse, quia hoc habet speciale formam rationalis, ultra alias formas, quod idemnet esse, quod communicat homini & quo, quando est in corpore, retinetur sibi; ut quod, quando est separata. Fatoe, sape S. Thomam docere, animam rationalem etiam in composite esse subsistentem. Ceterum facile potest explicari, quod accepit subsistentiam

tiam lato modo, prout solum significat independentia à subiecto. Quo etiam sensu potest explicari idem S. Doctoꝝ, quando docet, creationem terminari ad res subsistentes; ex quo videtur fieri, quod senserit, materiam, & animam rationalem, quae producuntur creatione, habere substantialiam. Potest tamen accipi, vel de subsistentia latè sumpta pro independentia à subiecto, vel de iis rebus, quae verè, & propriè dicuntur creati ut quod, materia enim, & anima rationalis in composito non tam dicuntur creari, quām concreari, quia producuntur in alio. Alias explicationes S. Thomæ vide apud Vafquez 2. tom. in primam partem disp. 17. cap. 4. & in presenti diff. 32. cap. 5.

S E C T I O N . V.

An Verbum assumperit immediate vniōnem materie cum forma.

Hoc est quædere, an vno materia cum formā terminet in nobis immediatè subsistentiam? Suppono, Verbum assumptissime immediatè omnes partes humanitatis, ceterum quia humanitas non solum includit partes, sed vniōnem substantialiē partium inter se; dubitatur, vtrū ipsa etiam vno, v. g. materia cum forma fuerit vniōne immediate Verbo. P. Suarez dispu. 17. & solv. 5. §. secundo modo, licet non satis clare, retamen ipsa concedere videtur, vniōnem ipsam materię, & formę, assumi immediate à Verbo, quia aliquin non esset assumpta tota humanitas, sed solum partes humanitatis. Humanitas enim supra ipsas partes addit vniōnem partium; ergo vta sumatur humanitas, debent assumi partes, vt inter se vniāt: quam sententiam sequuntur etiam alij recentiores ex eodem fundamento. Hec difficultas pender, vt dixi, ex principio philosophico: nam si in aliis hominibus subsistentia propria terminat immediatè non solum partes, scilicet materiam, & formam, sed etiam ipsam vniōnem, consequenter dicendum est, Verbum assumptissime immediatè vniōnem; quia subsistentia Verbi succedit loco propria subsistentia, & ideo ea omnia debet Verbum sibi immediatè vniāre, quæ deberent immediatè terminari per subsistentiam naturalem. Si verò in nobis sole partes compositi terminantur immediatè per subsistentiam naturalem; idem etiam in Christo dicendum est. Neque enim necesse esset, vniōnem ipsam assumi immediatè, vt tota humanitas subsisteret in Verbo. Sicut in sententia Thomistarum albedo, & alia accidentia dicuntur esse in toto composito, licet nemo dicat, subsistari albedinem in vniōne materiae cum forma, sed solum in materia, & forma, quia vno non est capax albedinis, ita etiam si Verbum assumptissime partes humanitatis, quae sole sunt capaces subsistentiae, verè dicetur tota humanitas subsistere in Verbo.

Ceterum mihi valde verissimile est, subsistentiam naturalem in nobis terminare immediatè materiam, formam, & vniōnem etiam vtriusque: non ita vt singula habeant propriam subsistentiam, sed quod vniā, & simplex subsistentia totius immediatè terminet illa tria: nam licet vno sit modus dependens à subiecto;

est tamen ens substantialis; & sicut forma equi, licet sit dependens à subiecto; terminatur tamen immediate per subsistentiam equi, ita vno substantialis, quæ aquæ pertinet intrinsecè ad essentiam equi, vel hominis, terminari debet per subsistentiam totius, & in hoc maximè differt ens substantialis ab accidentalibz, quid omne substantialis, eo ipso sit ens per se, id est, exigens terminare saltem partialiter modum aliquem existendi per se, qui modus non debetur accidentibus.

Hinc infero primò, Verbum debuisse assūmere immediate non solum partes humanitatis, sed vniōnem ipsarum partium, quia debuit supplerre manus subsistentiae naturalis circa illud compostum. Quare sicut humanitas exigebat vnam subsistentiam simplicem, qua subsisterent partes, & vniōne debuit assūmere partes humanitatis, & vniōnem partiūgo inter se.

Infero secundò, non solum vniōnem materialis cum forma, sed etiam vniōnem vniū patris substantialis integrantis cum aliis, quæ appellatur vno continuativa, debuisse alium immediatè à Verbo, quia tam substantialis est hæc vno, quā vno materia cum forma; ergo tam debet in nobis terminari per subsistentiam totius, & per consequens tam debet assumi à Verbo immediate propter rationem supra positam.

§. Sed contrà hoc insurguit difficultas; quia si vno inter materiam & formam terminatur immediatè per subsistentiam, eo quid sit modus substantialis, & pertinens intrinsecè ad constitutionem hominis; ergo etiam vno hypostatica debuit subsistere saltem partialiter in Christo, quia etiam est modus substantialis, & pertinens intrinsecè ad constitutionem illius hominis. nam sine illa vniōne non intelligitur homo, sed humanitas. Consequens autem videtur difficile; nam peto, per quam subsistentiam substitit vno hypostatica? An per subsistentiam Verbi, an per aliam.

Dices, subsistere per subsistentiam Verbi, cui tamen non vniātur per aliam vniōnem, sed per se ipsam; quia se ipsa essentialiter est vno natura cum Verbo, & per consequens non indiger alia vniōne.

Sed contrà, quia licet vno hypostatica se ipsa vniātur immediatè cum Verbo; non tamen potest subsistere per subsistentiam Verbi; quia non potest accipere à subsistentia Verbi, quod habet essentialiter à se ipsa; habet autem illa vno essentialiter per se ipsam sistere in illo supposito Verbi, cum ex sua essentialitate sit modus alligans humanitatem ad sistentiam in illo supposito; ergo sicut subsistentia naturalis se ipsa substitit, quia se ipsa habet esse in illo supposito, ita vno hypostatica se ipsa formaliter substitit in illo composito, quia se ipsa formaliter habet non posse egredi extra illud compositum, qui est effectus formalis subsistentiae, vt supra supposuimus.

Confirmatur, quia actio, v. g. qua sit vbiicitio Petri non est in loco per aliquid distinctum, sed se ipsa essentialiter; cùm enim per suam essentialitatem sit affixa huic spatiō, per suam essentialitatem habet esse hīc, & non potest id accipere ab alia forma: ita vno hypostatica per

62
illatio pri-
ma.

63
Difficultas.

Solutio.

Improbatur
hac resolutionis.

212 De mysterio Incarnationis,

suam essentiam habet esse in hoc supposito Verbi; ergo non accipit hoc à subsistentia Verbi, sed se ipsa formaliter id habet.

64

Si vero propter hæc dicas, illam vniōnem se ipsa essentialiter subsistere in illo supposito; ex hoc sequitur aliud inconveniens, scilicet non omnia substantialia, quæ sunt in Christo, subsistere totaliter per subsistentiam Verbi. nam vno illa hypostatica pertinet intrinsecè ad constitutionem Christi, ut supra vidimus; & tamen illa vno non subsistit formaliter per subsistentiam Verbi, sed per se ipsam formaliter; ergo licet humanitas Christi tota subsistat per subsistentiam Verbi. Ceterum totum illud suppositum Christi non subsistit adæquatè per subsistentiam Verbi, sed solum partialiter subsisti per aliquam subsistentiam creatam; scilicet per vniōnem, quæ est subsistente respectu sui ipsius; ergo ibi non est solum suppositum Verbi, sed suppositum Verbi, & alia subsistentia partialis, quæ est vno; quæ omnia videntur absurdula.

65
*Aliter diffole
suntur.*

Aliter ergo respondeo ad difficultatem, negando, vniōnem hypostaticam subsistere etiam partialiter, quando enim dicimus, omnem entitatem, vel modum substantialem repertum in homine, subsistere, debet intelligi de entitate, vel modo substanciali, tenente se ex parte naturæ, prout constinguitur à subsistentia; natura enim est, quæ subsistit: subsistente vero non subsistit propriè loquendo; nam subsistere per propriam subsistentiam, est sistere in se, ut supra dixi, seu terminari in se, quod sola natura completa debetur. & ideo sola natura completa est, quæ subsistit: (nomine autem naturæ compleæ intelligo naturam, quæ potest per se separata existere) quia illa sola habet tale complementum, ratione cuius debeatur illi sistere in se; ideo ipsa subsistente non subsistit, sed est subsistente actualis, & terminatio, quæ natura completa formaliter sistit in se. Quod à fortiori dicendum est de vniōne hypostatica, quæ est vno subsistente cum natura, & ideo nullo modo subsistit, nec per se ipsam formaliter, nec per subsistentiam Verbi. Quid si vno materia cum forma subsistit solum partialiter, ideo est, quia illa vno habet se ex parte naturæ, seu constituit intrinsecè naturam completam; non potest autem natura completa subsistere, quia omnes eius partes subsistunt partialiter, quia sunt partes illius naturæ subsistentes. At vero subsistente, vel vno hypostatica non constituunt intrinsecè naturam, sed supponunt naturam in se completam, & exigentem subsistentiam, quæ sistit in se, ideo vno inter partes naturæ subsistit partialiter per subsistentiam totius, non vero vno hypostatica.

66
Effugium.

Dices, humanitas Christi per subsistentiam Verbi non sistit in se, sed potius in alio, nempe in Verbo; ergo licet vno hypostatica non sit capax sistendi in se, quia non est natura completa, potest tamen accipere à Verbo hoc, quod est sistere in alio, sicut subsistit humanitas Christi.

Respondeo negando consequentiam, quia humanitas in tantum potest accipere à Verbo illum effectum formalem subsistendi in alio, in quantum ipsa humanitas de se erat capax sub-

sistentiae propriae, per quam subsisteret in se Verbum enim supplet in humanitate defectum propria subsistentie, cuius erat capax, quia erat natura completa. Vno autem hypostatica, cum de se non sit capax subsistentie proprie, qua subsistat in se, quia non est natura completa, nec pars naturæ completa, non potest accipere à Verbo subsistere in alio, sicut nec accidentia Christi subsistunt per subsistentiam Verbi, quia ipsa accidentia de se non exigunt sicut naturaliter subsistentiam propriam, qua subsisterent in se ipsis: ergo multo minus subsistit per subsistentiam vno hypostatica, quæ nec de potentia absoluta poterat subsistere in se per subsistentiam propriam; hæc enim solum debetur naturaliter in rebus, que naturaliter possunt esse per se; & solum datur diuinitus iis rebus que diuinitus existunt per se separata.

Hinc infero, quomodo sit intelligendum, quod 67
Corollarium.
suprà diximus, & communiter dici solet, scilicet omnem substantiam esse ens per se, hoc est, esse ens, quod exigit modum subsistentie, quo existat positivū per se. Debet enim intelligi cum proportione; scilicet omnem substantiam esse ens per se ut quod, vel ut quo: nam omnis substantia vel est natura, vel est subsistencia. Si est natura, exigit modum positivū, quo subsistat per se, & in se, & quo eius partes partialiter subsistunt, ut partes naturæ subsistentis. Si vero sit subsistence, ad quam etiam pertinet vno subsistence, habet esse per se ut quo, seu esse id, quo natura est per se, & subsistit. Quod autem dicimus de vniōne hypostatica, dicendum etiam est de vniōnibus continuatiis ipsarum partium subsistentie inter se nam illæ etiam vniōnes sunt modi substanciales, non tamen subsistent, quia non se habent ex parte naturæ, quæ sola est subsistens, sed ex parte subsistentie, quæ non subsistit, ut dictum est.

SECTIO VI.

*Vtrum, & quomodo possit eadem natura
subsistere per plures subsistentias.*

Primò dubitatur; vtrum natura humana, v.g. 68
*Dubium p.
mun.*
retenta propria personalitate, potuerit hypostaticè assumi à Verbo, ut subsisteret per subsistentiam Verbi; de quo latè Vasquez in praef. Vasquez.
dis. 3. & Suarez in praesenti dis. 14. set. 1. P. Suarez.

Conuenient autem omnes, aut fere omnes in parte negativa, exceptis paucis modernis, ad cuius probationem plures adduntur rationes, quas refert, & impugnat Suarez ubi supra. Et quidem difficilè affertur ratio efficax ad probandum, repugnare etiam de potentia absoluta assumi à Verbo naturam retentam propria subsistence. Potest tamen aliqualis probatio definiiri. Primò à posteriori, quia ex eo solum colligunt Conelia, & Patres in Christo Domino non esse propriam personalitatem creatam, quia eius humanitas fuit assumpta à Verbo, ergo sentiunt, non potuisse assumi retenta propria personalitate.

Dices, Concilia ex eo colligere defectum propria personalitatis creatæ in Christo, quia licet propria personalitas creata non repugnet cum aliena, in ordine ad potentiam absolutam repu-

repugnat tamen connaturaliter; quare cum non sint praesumenda miracula sine necessitate, hinc est, ut ex presentia alienae substantiae, potuerit bene Ecclesia colligere absentiam propriæ substantie in humanitate Christi.

Sed contra, quia tantum, & fortasse maius miraculum est, auferre à natura substantiali completa propriam substantiam, quam conferunt propriae substantiam cum aliena: nam sicut datur per te repugnata solùm naturalis, & non essentialis inter duas illas substantias; sic repugnat etiam naturaliter, & multo magis manere naturam completam sine propria substantia, quæ est passio ei connaturaliter debita. Cur ergo magis dicendum est, auferri propriam substantiam, ne substantia miraculose eadem natura per duplum substantiam, & non potius manere propriam substantiam, ne maneat natura sine passione sibi connaturaliter debita.

Dices, licet utraque sit solùm repugnativa naturalis, magis tamen repugnare, quod natura substantia duplum substantia, quam quod priuatur propria substantia; sicut in Eucharistia dicimus auferri dependentiam accidentium à substantia panis, ex eo, quod incipiant eadē accidentia conferuari miraculose à corpore Christi, quia licet accidentibus repugnet, non conferuari à subiecto sibi connaturali; magis tamen repugnat illis conferuari à duplice causa adaequata. Quare supposito quod conferuantur à corpore Christi, ex suppositione primi miraculi connaturalius est, quod tollatur dependentia, quam habebant à proprio subiecto, quia natura maximopere abhorret superflua. Sic etiam licet repugnat natura carere propria substantia ex suppositione tamen primi miraculi, quod substantia per alienam substantiam connaturalius est, quod caret propria substantia, quia illa iam est superflua.

Sed contra, quia id est dependentia accidentia à substantia panis in Eucharistia tollitur ut superflua propter dependentiam nouam, quam habent à corpore Christi, quia nimur totum illud, quod possint habere accidentia ex vi illius dependentia, habent etiam ex vi alterius, quia per quamlibet illarum producuntur sufficienter extra causas, & ponuntur adaequatae cum suo esse à parte rei: Ceterum super posteriorem dependentiam non acciperent, quod per priorem non tolleretur prior connaturalis per posteriorem præternaturalem. Sicut licet corpus Christi in eodem Sacramento Eucharistia accipiat presentiam, seu ubicationem supernaturalem, non amittit presentiam naturalem, quam habet in celo, vel quam habebat in cœna, quia presentia naturalis cum extensione partium est passio debita connaturaliter corpori quanto, & dat effectum formaliter diuersum ab illo, quem dat presentia supernaturalis, ponens totum in toto, & totum in qualibet parte totius. Sic ergo in nostro cau, si natura humana Christi acciperet à substantia Verbi illud ipsum, quod acciperet à propria substantia, facile admirerem per unionem ad Verbum auferri, vel impediri connaturaliter propriam substantiam. Absolutè tamen id non sequitur, si illa solùm sit repugnativa

naturalis, quia à propria substantia habet natura esse per se sibi in se ipso, ut vidimus sectione precedentem; à substantia autem aliena non habet hoc, sed substantia in alio, seu terminari, & sibi in alio supposito; quæ duo sunt valde diuersa, quare per aduentum secundi, non debuit connaturaliter auferri primum ut superfluum.

Dices iterum, à Conciliis, & Patribus colligi negationem personalitatis creatæ in Christo non præcisè ex eo quod substantia per substantiam Verbi, sed ex eo, quod Scriptura loquuntur de Christo homine, & Deo, tanquam de vna, eadémque persona, & non de duabus; tribunt enim quæ sunt Dei, homini, & quæ sunt hominis Deo; dum dicunt, *Deus nascitur, Deus moritur, homo est Deus, homo est genitus à Patre, &c.* ex quo loquendi modo deducitur non esse in Christo duas personas distinctas, sed unicam; ergo non sunt duas personalitates; aliqui si essent duas personalitates, essent duas personæ, & per consequens unaquaque retineret sibi, quæ essent ei propria.

Sed contra, quia ex hoc ipso modo loquendi Scriptura colligimus, non potuisse manere substantiam propriam cum aliena, si enim non maneat, ut ex Scriptura colligitur; ergo connaturalius erat, non manere cum substantia aliena, ne fingamus miracula plura; vidimus autem, non fore id connaturalius; si solùm esset repugnatio connaturalitatis, & non essentialis, ergo ex ipso modo loquendi Scriptura colligi potest hæc repugnatio essentialis. Vnde potest colligi ratio aliqua a priori pro eadem conclusione, quia scilicet effectus formalis propriae substantia non est aliud, quam reddere materiam per se existentem, & in ipsa terminatam, ut vidimus, quia nullus aliud potest excogitari effectus, quem tribuat: non autem dat substantia natura hoc solùm, quod est esse per se in actu primo, seu petere esse per se; hoc enim iam habet ipsa natura substantialis completa de se, & ante substantiam, quia qualibet natura completa eo ipso, quod sit completa, petit esse per se; imò ideo postulat propriam substantiam, quia de se postulat esse per se; ergo propria substantia non dat formaliter naturæ, quod petat esse per se, sed quod sit actu per se; ergo implicat contradictionem, naturam habere propriam substantiam, & non esse actu per se: repugnat enim formam esse in subiecto, quin communicet illi suum effectum formaliter; ergo repugnat, naturam habere propriam substantiam, & alienam, probatur consequentia, quia tunc esset per se, & esset in alio; qui sunt termini virtualiter contradicentes; ut ex ipsis patet.

Quod explicari potest ex supradictis ex differentia inter substantiam, & accidentem, nam siue accidentis est ens in alio, sic natura substantialis est ens per se; scilicet per seipsum petens esse per se, & rufus per substantiam, seu personalitatem accipiens id, quod de se exigebat; ergo substantia propria assert aliquam incomunicabilitatem maiorem, seu nouam super eam, quam natura iam de se habebat.

Dices

74
Aliud effu-
seus.

Dices, natura de se habebat incommunicabilitatem solum radicalem, quatenus exigebat propriam subsistentiam, per quam acciperet incommunicabilitatem formalem, & proximam, quam de se nondum habebat, neutra autem est essentialis. Sicut corpus substantiale de se ante quantitatem habet impenetrabilitatem solum radicalem, quatenus exigit quantitatem, à qua accipiat impenetrabilitatem proximam, & formalem.

Expeditur.

Sed contra ex ipso exemplo quantitatibus arguere possumus; corpus enim de le ante quantitatem non habet impenetrabilitatem proximam; hinc est, quod ablata quantitate, absque novo miraculo, quodlibet corpus quantum poterit cum illo penetrari propriis viribus, quia de se non habet impedimentum proximum penetrationis. At vero natura humana ita haberet de se incommunicabilitatem, vt non solum sit miraculum, quod careat propria subsistentia, sed etiam erit miraculum, quod terminetur aliena subsistentia, quia de se petit nō terminari, nisi per propriam; ergo de se habebat proximam incommunicabilitatem respectu alieni suppositi.

75
Institutum.

Dices iterum, effectum formalem propriæ subsistentie non esse, quod de natura maiorem incommunicabilitatem, quām de se habebat, sed solum, quod faciat illam non indigere iam alieno supposito, vt sustentetur: nam de se indigebat aliquo supposito, vel proprio, vel alieno, vt sustentaretur; adueniente autem propria subsistentia, sustentatur natura per ipsam; & non indiget alia subsistentia, cui innitatut.

Inflanaria oc-
curreunt.

Respondeo ideo dixi, non facile afferri posse rationem conuincentem, hanc repugnantiam essentialiem, sed tamen supposita doctrina fidei, & quod de facto in Christo non manserit subsistentia creata propria humanitatis, colligi probabiliter effectum formalem subsistentie propria non esse solum illum, quod scilicet natura non indiget aliena, sed quod non possit villo modo communicari alieno supposito: alioquin non satis apparet, cur non potuerit manere ibi subsistentia propria, vt dicebamus; vnde videtur, quod sicut accidentis per carentiam subsistentie non est ens suum, sed ens, id est, alterius; sic & contra natura substantialis completa per propriam subsistentiam habeat esse ens suum; esse autem ens suum videatur afferre secum necessarium, quod non sit alienum, quod enim meum est simpliciter, & absolute non est alienum; si ergo natura subsistens in se est ens sui ipsius, non est ens alterius. Hec enim videntur aliquam implicitam contradictionem inuoluere.

76
Obiectum.

Obiciunt tamen moderni contra hanc rationem, quia etiam quando natura terminatur per subsistentiam Verbi, non minus est per se, quām quando terminatur per propriam: nam subsistentia Verbi dat humanitati, quod daret illi propria subsistentia, facit enim illam subsistere substantialiter; ergo non implicat contradictionem, terminari humanitatem utraque subsistentia, non enim implicat contradictionem esse per se per propriam subsistentiam, & per alienam.

Reponitur.

Hec tamen obiectio procedit ex falso fundamento, non distinguente inter effectum

propriæ, & alienæ subsistentie. Quare cum in superioribus dictum sit, naturam non accipere ab aliena subsistentia esse per se, sed esse in alio, facile respondetur in praesenti negando antecedens.

Dificilius obiectum contra positam conclusionem, quia natura diuina subsistens per subsistentiam Patris, verbi gratia, adhuc potest simul subsistere per subsistentiam filii, & Spiritus sancti; ergo non repugnat, eandem naturam subsistere simul per plures subsistentias; ergo nec implicat contradictionem subsistere simul per propriam & alienam subsistentiam, nam cur hoc magis repugnabit, quām subsistere per plures proprias?

Huic obiectio plures redduntur solutiones, plurimas referunt, & impugnat Suarez ubi supra divisione 4. Et a sectione 1. Ex iis tamen quā diximus sectione 4. facile dissolvetur reddendo discrimen inter subsistentiam propriam, & alienam: subsistentia enim propria tribuit naturae subsistere per se & in se; quare non implicat contradictionem, eandem naturam, quā subsistit semel per subsistentiam propriam, subsistere iterum, ac iterum per alias subsistentias proprias; nam totum hoc erit subsistere per se, & in se per plures subsistentias. At vero subsistentia aliena facit rem subsistere, non in se, sed in alio: Cū autem implicat contradictionem, aliquid subsistere, seu sistere in se, & in alio, repugnat etiam, terminari eandem naturam per subsistentiam propriam, & alienam; hoc enim esset, naturam sistere in se, & non sistere in se, cū progradatur ulterius ad componendum cum alio.

Hinc infero prīmū, non repugnare potentia absoluta eandem naturam creatam subsistere simul per duplēc subsistentiam propriam: quidquid dicat P. Vasquez dicta diff. 33. Vasquez num. 5. cui hoc valde mirabile videtur, non solum dictu, sed etiam cogitat. Imò addit ipse, non solum simul, sed nec etiam successivè posse eandem naturam subsistere duplēc subsistentia propria, quia cū hæc natura Petri, verbi gratia, ex se non possit naturaliter habere plures subsistentias, non est de se indifferens ad plures; ergo non sunt possibiles plures subsistentia propria illius naturæ: quomodo enim erunt possibiles, quas ipsa non potest habere? ergo sicut ipsa natura de se vnicam subsistentiam postulat, ita vnicam erit possibilis, & per consequens licet illa natura millies assumetur, & dimitteretur a Verbo; toties recuperaret eandem propriam subsistentiam, quam prius habebat.

Verū hoc argumentum, si aliquid probat, probat etiam, non posse animam rationalem, si semel annihiletur, reproduci per aliam numero actionem, quām per illam, qua prius produc̄ta fuerat, si illa erat actio permanens, quia ipsa anima ex natura sua non potest terminare plures actiones simul: item non posse eandem numero formam equi corruptam reproduc̄i, & reuniri materia per aliam unionem distin̄tam à priori, ob eandem rationem & alia similia, quæ nullus concedit. Quare respondentium erit, licet natura de se non possit naturaliter habere plures subsistentias; esse tamen possibiles plures

plures modos subsistendi eiusdem naturae, non attenta potentia ipsius naturae, cui vna subsistens sufficiebat, sed attenta omnipotencia Dei, cui non repugnat producere sapientiam diuersam cum diuerso numero subsistentiarum, vel in prima productione dare illi aliam subsistentiam propriam, & non hanc, sicut potest eam reproducere per diuersam etiam numerorum actionem.

Infero secundum, non solum repugnare eidem nature subsistentiam propriam, & alienam in eodem loco; sed etiam in diuersis; quod immortè negavit Pater Suarez *vbi supra, dicta sententia prima in fine.* Ratio autem sumitur ex iis, que dixi in 4. *Physicorum*, vbi docui, formas, que repugnant essentialiter eidem subiecto in eodem loco, repugnare etiam in diuersis, quia haec repugnantia non est ratione loci, sed ratione subiecti, quod semper manet vnum, & idem, licet in diuersis locis.

Dabitur tamen secundum pro complemento, ut huius questionis, vtrum possit eadem natura humana Christi subsistere simul per subsistentiam trium diuinarum personarum; quod sub aliis terminis solet disputari, vtrum eadem humanitas possit assumi a tribus diuinis personis.

Communis est sententia Theologorum, affirmans, quam docuit D. Thomas in *presenti questione terria, articulo sexto*, quem sequuntur ultra alios Suarez *ibi, disputatione 13. sententia 2.* & Vazquez *disput. 29.* quia licet subsistere in se, & subsistere in alio implicet contradictionem, nulla tamen est contradictione in eo, quod eadem natura subsistat duplice, vel triplice subsistentia aliena.

Ego quidem non parum propendo in partem negatiuum, pro qua afferuntur Scotus, Rocardus, Albertus, Paludanus, & Anselmus, quem licet interpretari conetur Diuus Thomas, & alii; non tamen posunt omnino in suam sententiam trahere. Omissis autem aliis rationibus, quæ mihi non sunt adeò efficaces; ratio potest desumti ex supradictis, quia licet subsistentia aliena non ita terminet naturam, vt faciat illam per se subsistentem: facit tamen illam subsistentem in tali supposito alieno; sicut subsistentia propria facit naturam subsistentem in se. Nam subsistentia Verbi, verbi gratia, ita terminat naturam humanam Christi, vt faciat illam subsistere in Verbo; item si personalitas Angeli posset terminare naturam humanam Petri, faceret illam subsistere in supposito Angelico. Subsistere autem humanitatem in Verbi supposito, vel Angelico, est sistere, & terminari humanitatem, non quidem in se, sed in illo supposito alieno, ergo non posset simul terminari ab alio supposito. Probatur consequentia, quia sicut repugnat terminari in se, & in alio, vt supra dictum est, sic etiam repugnat terminari in supposito Verbi, & terminari in alio supposito Spiritus sancti; terminari enim est sistere ibi, & non progredi ulterius. ergo si terminatur in hoc supposito Verbi, non potest terminari in alio supposito Spiritus sancti, quia afferat secum in terminis virtualem contradictionem.

Dices, eadem natura diuina subsistit per subsistentiam trium Personarum ergo poteris etiam eadem humana, natura subsistere per easdem tres subsistentias.

82

Eusebio.

Respondeo, negando consequentiam. Ratio autem discriminis est, quod natura diuina subsistit per tres subsistentias proprias: subsistere autem per propriam subsistentiam, non est naturam sistere, seu terminari in tali supposito, sed sistere in se ipso, vt supra dictum est: imo hic est potissimum effectus propriæ subsistentiæ, quod natura existat per se, seu sitat in se ipso; quare cum non repugnet, quod eadem natura sitat in se ipso per triplicem subsistentiam (vt ita dicam) non repugnat habere tres subsistentias proprias. At vero quando natura subsistit per subsistentiam alienam, non sitat in se, sed in alieno supposito; quare cum repugnet, naturam sistere in tali supposito alieno, & adhuc progredi ulterius ad sistendum in alio supposito; consequens est, vt repugnet, quod natura humana, qua semel subsistit in supposito Verbi, subsistat ulterius in supposito Verbi, subsistat ulterius in supposito Patris, vel Spiritus sancti. Est ergo mihi satis verisimilis haec pars, solùnque retardor ob auctoritatem S. Thomæ. Possimus tamen S. Thomas opponere Anselmum, quem nobis auferre volunt Aduersarij.

SECTIO VII.

Explicantur aliae difficultates circa naturam subsistentiæ.

Prima difficultas est, an subsistentia sit modulus, vel res absoluta? 83
Dificultas
Quidam recentiores tenaciter defendant, esse prima.
Soluitur.
P. Suarez in Metaphysica vbi supra, sect. 4. n. 33. Suarez.
doct. esse modum naturæ, quam sententiam defendit etiam P. Vazquez *in presenti dispt. 31. c. 6.* Vazquez.
& est communis apud nostos, & mihi etiam videtur probabilior. Primo, quia subsistentia Petri, v.g. est, que terminat partes Petri, vt sint in hoc supposito, & non sint in alio compagno, neque in alio supposito; ergo non est entitas absoluta, quia si esset absoluta, potuisset eadem subsistentia, que nunc est Petri, esse subsistentia Pauli. quod quidem videtur absurdum, quia si hoc esset, potuisset etiam subsistentia lapidis fieri subsistentia hominis, atque adeò illa, quæ nunc non est personalitas, potuisset eadem esse personalitas, omnis enim subsistentia humana est personalitas, & è contraria, quæ nunc est personalitas in homine, potuisset connaturaliter esse subsistentia lapidis, & per consequens non esse personalitas, quod videtur omnino falsum. nam personalitas intrinsecè est personalitas. Fataendum ergo est, subsistentiam hominis secundum se esse alligatum ad naturam humanam, & non esse indifferentem ad alias naturas: hoc autem concessio, non appetit, cur non dicamus, subsistentiam Petri de se esse alligatum ad naturam Petri, quia sicut subsistentia humana terminat naturam humanam, vt sitat in se; sic subsistentia Petri habet terminare naturam Petri, vt sitat in se, ergo non est indifferentes ad terminandam quamlibet naturam.

Con

216 De mysterio Incarnationis,

84

Confirmari potest exemplo accidentis, cuius esse est esse in alio: illud autem per quod haec albedo, verbi gratia, est in alio, scilicet inherentia actualis, non est indifferens, ut faciat quolibet accidentis esse in quolibet subiecto; sed est determinata, ut faciat hanc albedinem esse in hoc subiecto: ergo perfectas, qua natura substantialis est per se, habet eandem determinationem, ita ut haec perfectas sit hoc, ut haec natura sit in hoc supposito, & non in alio.

85

Secundum probari hoc potest ex diuerso effectu formalis, quem diximus prouenire a substantia propria, & aliena; si enim substantia propria dat natura subsistere in se, & substantia aliena dat sistere in alio; ergo haec substantia propria Petri intrinsecè habet esse substantiam propriam illius: aliquin non posset illi dare hunc effectum formalem substantiendi in se, sicut substantia Verbi, quia non est substantia propria humanitatis, licet illi vniatur, non facit illam substantiem in se, sed in alio. Sic ergo si substantia haec non est intrinsecè propria Petri, non dabit illi hunc effectum formalem substantis substantia propria, seu substantis in se, quia si haec eadem fuisset substantia Pauli, prout esse potuit, iam esset aliena respectu Petri, atque adeo si vniaret simul Petro, natura Petri, non subsisteret substantia propria; ergo nec modò substantia substantia propria, nam eadem forma vnta eidem natura Petri, non potest dare nunc diuersum effectum formalem; nisi fortasse dicas, hunc effectum formalem substantis in se, seu substantia propria, non esse adiquatè intrinsecam, & positivum, sed includere negationem aliquam, scilicet, quod illa substantia ita sit de facto vnta huic naturae Petri, ut non fuerit vnta naturae Pauli, vel alterius: hoc autem iam efficitur ex parte in sententiam Scoti, & dicere, quod homo saltem partialiter subsistit per negationem aliquam. Melius ergo est pone re in hac substantia hoc praedicatum positivum intrinsecum, quo ipsa de se sit substantia propria huius humanitatis, qua haec humanitas subsistat in se, & qua partes huius naturae subsistunt partialiter in eadem natura. Data autem hac alligatione, quia haec substantia alligata sit ad hanc naturam, & alliget partes huius naturae ad sistendum in hoc supposito, nihil videtur illi deesse, ut si modus, sicut actio, & vno: quia sicut haec actio est alligata ad hoc principium, & ad hunc terminum, & alligat hunc terminum cum hoc principio; & sicut haec vno alligat hoc extremum ad illud, & ideo dicuntur esse entites modales; sicut etiam propter eandem rationem relatio praedamentalis Paternitatis, vel similitudinis ponitur entitas modalis, & non forma realis ab iis, qui eas relations dicunt, esse aliquid medium conditum à fundamento, & termino; sic dicendum videtur de substantia, cum eodem modo non sit entitas absoluta, sed alligata ad hanc naturam; & alligans partes huius naturae ad sistendum in hoc supposito, ut vidimus.

86
Obiectio pri-
ma.

Obiectum primo, quia de ratione entitatis modalis, prout distinguitur contra entitatem

realem, est, quod sit determinatio unius rei ad aliam. Sic vno determinat unum extreum ad aliud, ubi determinat subiectum ad hunc locum, duratio ad hoc tempus, actio determinat causam ad hunc effectum, & sic de aliis. Subsistens autem non determinat naturam ad aliud; ad quid enim? ergo substantia non est modus, sed res.

Respondeo primò, obiectum procedere ex principio omnino voluntarie confitiorum enim tibi persuasit, essentiam communem entitatis modalis in hoc confitere? Sanè vbiatio non determinat in rigore, & propriè loquendo subiectum ad aliud, nam, ut dixi in 4. *Physicorum*, non determinat ad locum realem: spatium autem imaginarium non est aliquid, cum solum deferuat ad explicandum nostrum imperfectum modum concipiendi. Melius ergo dices, modum esse illam entitatem, qua licet distinguatur a subiecto, non tamen potest esse, nec intelligi sine eo, quod actu communicet suum effectum formalem subiecto. Quare licet substantia non sit determinatio naturae ad aliud, adhuc tamen est modus, quia non potest intelligi substantie hominis, sine eo, quod intelligatur homo substantiens a parte rei. Deinde addes ex dictis, substantiam determinare partes naturae ad sistendum in hac natura, & naturam totam ad sistendum in hoc supposito, ut non communicetur alteri, quod sufficit ad hoc, ut sit modus.

Obiectum secundum, quia humanitas Christi substantia per substantiam Verbi, qua non est modalis, sed realis; ergo neque humanitas Petri substantia per substantiam modalem. Probatur consequentia, quia substantia modalis dicit imperfectionem modi, qua non posset suppleri a Verbo.

Respondetur tamen negando consequentiam, & ad probationem dicimus, substantiam Verbi praestare humanitati Christi, quidquid praestaret propriè substantia, ablatis imperfectionibus. Quare sicut potuit Verbum supplere substantiam creatam fine eo, quod esset forma humanitatis, quamvis substantia creata sit etiam forma; sic etiam potuit supplere substantiam fine eo, quod modificaret humanitatem, quia non fuit necesse, quod subiret defectus substantiae creatæ ad hoc, quod ipsam supplere.

Secunda difficultas est, utrum possit diuinatus, persona, vel suppositum creatum terminare aliam naturam?

Concedunt aliqui, quos refert Vasquez in presenti disput. cap. 2. num. 11. quos sequuntur aliqui recentiores, praetrem ex iis, qui censem, substantiam non esse modum, sed rem; nam sicut non implicat contradictionem, eandem albedinem ponit in duplice subiecto, cur repugnat ponere eandem substantiam in duplice natura?

Communis tamen sententia negat, quam docet Vasquez ubi supra. Suarez disput. 34. *Metaphysica*, sectione 4. num. 37. & ferè omnes communiter licet non omnes conueniant in reddenda ratione. Vasquez postquam aliorum rationes impugnauit, istam alligat; quia nimis si aliena substantia posset diuinatus terminare alienam naturam, sequeretur, ipsam substantiam ex se habere capacitatem, & perfectionem sufficien-

sufficientem ad praestandum talem effectum alienam naturam, cum enim postea illum effectum formalem praestaret formaliter per suam entitatem, & non per aliquid superadditum; consequens est, vt in sua entitate praicontineatur talis effectus. Ex hoc autem rursus sequitur, subsistentiam alienam habere virtutem naturalem ad terminandam alienam naturam, quia omnis potentia postulat naturaliter reduci ad actum; ergo si haberet ex sua propria natura virtutem subsistentiam Angelorum, v.g. ad terminandam naturam hominis, postularer naturaliter illam terminare.

Verum haec ratio multum probat, & habet instantiam in ipsa vnione humanitatis ad Verbum. nam licet humanitas habeat capacitatem ad illam vniونem, & licet Verbū in sua entitate intrinseca habeat virtutem sufficientem ad terminandam hypotheticā naturam humanam, non sequitur ex hoc, postulari hanc vniونem naturaliter ab humanitate, neque à Verbo; & licet anima possit recipere gratiam, vel habitus supernaturales, non tamen postulat naturaliter illam receptionem. Nec potest sufficiens ratio discriminis reddi.

Ad rationem ergo contrariam facile potest responderi, distinguendo: omnis potentia naturalis postulat naturaliter reduci ad actum, concedo: omnis potentia obedientialis, nego. Talis autem est potentia, quam haberet subsistentia ad terminandam alienam naturam, quia tota illa potentia esset cum ordine ad Deum, operantem supernaturaliter, & miraculosè vniuent naturam alienam cum illa subsistentia.

Alij ergo rationem reddunt ex eo, quod subsistentia creata sit modus: modus autem non potest vniiri per vniونem distinctam, sed scilicet essentialiter; ergo nulla subsistentia creata potest terminare alienam naturam. Probatur consequētia, quia cum aliena natura non potest vniiri scilicet essentialiter, cūm possit ab ea separari: sed neque potest per vniونem distinctam ergo nullo modo.

Sed neque haec ratio concludit, facile enim responderet, modum non posse vniiri per vniونem distinctam cum re, cuius est modus, benē tamen cum aliis rebus. Quod sanè omnes debent concedere: nam illa pars subsistentia, qua est in manu, vniuit cum alia parte subsistentia, que est in brachio, & licet vtrāque sit modus, vniuent tamen per vniونem continuatiūm distinctam; quia possunt mutuo ab invicem separari. Cur ergo similiter non posset subsistentia Angelorum vniiri naturam humanam per vniونem distinctam.

Melior, & efficacior videtur ratio, quam insinuat Suarez *vbi supra*, petita ex eodem principio, qua potest hoc modo explicari, quod omnis subsistentia creata est modus, vt probauimus; modus autem non potest communicare suum proprium effectum formalem, nisi illi solum rei, cuius est modus. Quod tum ex inductione omnium modorum, tum ex ipsa ratione constat; actio enim, qua productur Petrus, non potest diuinitus esse productio Pauli; item vno, qua vniuit mea materia cum mea forma, non potest esse vno alterius hominis, & sic de aliis.

Ratio autem est clara, quia tota effentia modi est actuale exercitum communicationis sui ipsius; actio enim, qua fit Petrus, est ipsum fieri Card. de Lugo de Incarnat.

actualiter Petrum: implicat autem contradicō nem quod fieri Petri sit fieri Pauli, licet vniiretur cum ipso Paulo; quia illa actio non est fieri, vt sic illius hominis, cui vnitā fieri, sed est fieri Petri. Sic ergo similiter subsistentia Gabrielis est ipsum subsistere Gabrielis, seu est ipsum esse per se Gabrielem, ergo non potest per illam subsistere Michael, quia esse per se Gabrielem non est esse per se vt sic, sed esse per Gabrielem; ergo etiā vniatur cum Michael, non faciet illum subsistentem, magis, quād si vniiretur Michaeli albedo: quod in actione, vbi, & aliis modis facile compries.

Dices, subsistentia Verbi diuini etiam est modus naturae, diuinæ, & tamen vnitā humanitatis, ipsa que reddit subsistente; ergo subsistentia etiam creatā, quantumvis sit modus, poterit terminare alienam naturam.

Respondet, subsistentiam Verbi non esse modum, sed rem, & licet sit subsistentia Dei, esse tamen subsistentiam infinitam in ratione subsistentia. Subsistentia autem infinita, eo ipso quod sit infinita, habet posse terminare quamcumque naturam potenter subsistere; quod non competit subsistentie create. Quare S. Thomas in *præ-* *s. Thom.*
senti q. 3. art. 1. merito dixit propriissimum esse persona diuina assumere naturam creatam, propter ipsius infinitatem.

Tertia difficultas est, vtrum possit de potentia absoluta conservari natura completa, humanitas, v.g. abque omni prorsus subsistentia propria, vel aliena? P. Suar. *disp. 34. Metaphysica. scđ. 6. n. 25.* Suarez. & sequentibus, negat, pro quo afferit D. Thomam, Scotum, & Fonsecam; verum tamen nullam adducit contradictionem qua non possit facile dis- solui, totam enim vim facit in aliquibus exemplis aliorum modorum. Primum est ex figura, que licet sit modus, non tamen potest absēre à quantitate, nec de potentia absoluta Dei. Respondet tamen, etiam quantitatem posse esse sine figura situali, si ad punctum redigatur.

Secundum exemplum est de *vbi*, fine quo non potest esse aliquares. Respondet, in ubicatione esse peculiarē repugnantiam, quia sequeretur, rem esse distantem ab aliis, & non esse distantem, &c. de quo in *4. Physicorum*; hoc autem non procedit in subsistentia.

Tertiū probat, quia substantia vel debet existere per se, vel in alio; nec datur medium. ergo vel cum subsistentia propria, vel aliena. Respondet, humanitatem tunc exituram per se negatiū, idest, non cum alio: non tamen per se positū.

Hinc oritur quarta difficultas, vtrum connaturaliter saltem loquendo debeatur modus positius subsistentiæ iis omnibus, quæ existunt per se, vt quantitatib; in Eucharistia; item materiæ primæ, si existeret ab omni forma separata, vel forme equi, si esset separata à materia: Probabilior videtur pars affirmativa, in qua conueniunt Suarez, & Valsquez uterque *tertio tomo in ter-* *Suarez.*
riam partem ille disp. 56. scđ. 2. conclusione 2. iste *Valsquez.* *disp. 194. c. 2.* Ratio desumitur ex proportione ad substantiam completam; huic enim ideo datur subsistentia, quia existit per se, sicutque, seu terminatur in se; ergo ex suppositione, quod quantitas existat per se, & sicut, seu terminetur in se ipsa, connaturalius est, quod illi detur modus aliquis positius, per quem in se sicut, sicut datur subsi

subsistētia completa: quod idem de materia, vel forma separata dicendum videtur.

Notandum.

Aduerte tamen, hunc modum positiuum, per quem subsistit quantitas in Eucharistia, non esse substantiam, sed accidentalem: tum quia in Eucharistia non agnoscent Doctores aliam substantiam, præter substantiam Christi. Tum quia ille modus nulla ratione spectat ad conceptum compositi substancialis, nec participat conceptum communem substantie, quem explicimus suprà, ut consideranti patebit.

*95
Difficultas
quarta.
Exclusum.*

Quinta difficultas est, utrum subsistētia sit principium requisitum ad operationes naturæ subsistentis.

Suarez.

Potest autem procedere questio in dupli sensu. Primo, utrum subsistētia sit principium adæquatum, vel inadæquatum immediatè influens in operationes? Secundo. Utrum sit saltem conditio prærequisita ex parte naturæ ad operandum.

Suarez.

In primo sensu affirmant nonnulli, quos tacito nomine refert Suarez *disputat. 34. Metaphysica* *lett. 7. num. 4.* subsistētiam esse principium inadæquatum influens in operationes. Vera tamen & communis sententia negat, quam docet idem Suarez *ibi num. 6.* Et probatur breuiter. Primo ex operationibus humanis Christi Domini, quæ adæquatè procedebant ab eius natura humana, & nullo modo ab subsistentiam propriam non habebat; subsistētia autem Verbi non habebat peculiarem influxum effectuum in illas operationes, quia nulla persona diuina operatur aliud ad extra quod non operentur etiam aliae personæ: operationes enim Trinitatis ad extra sunt communes omnibus personis iuxta commune Theologorum axioma; ergo persona Verbi non influerat per suam subsistētiam efficienter in operationes humanas Christi; ergo in aliis etiam hominibus natura est principium adæquatum operationum.

*96
Eusebio.*

Secundò probatur à priori, quia subsistētia est ultimus terminus naturæ completae, per quem natura ultimè terminatur, & sicut in se ipso; ergo præsupponitur iam natura completa; ergo cum omni requisto ex parte principij ad operandum; ergo non constituit potens operari formaliter per subsistentiam.

Exclusum.

Dices, subsistētia diuina Patris iuxta probabilem Theologorum sententiam complet naturam diuinam in ratione principij formulis saltem generandi; ergo subsistētia etiam creata potest completere principium formale operandi.

Respondeo, negando consequentiam. Ratio discriminis est, quod natura diuina, prout præscindit à personalitate Patris, non distinguitur realiter à persona filii; quare ut sic non potest esse principium generandi filium; principium enim, & principiatum debent distingui realiter. Quare oportuit constitui in ratione principij per aliud distinctum à filio, nempe per personalitatem: quia ratio in natura creata non procedit; imò nec in ipsa natura diuina respectu operationum ad extra, nec respectu productionis Spiritus sancti, & ideo non constituitur in ratione principij ad huiusmodi operationes per personalitates. Quare ex ipsis di-

tinis personalitatibus non leviter retorquetus argumentum pro nostra conclusione; quia nec ipse diuina personalitates influunt efficienter in operationes ad extra, sed sola diuina natura; ergo multo minus concedi debet hic influxus subsistētia creata, qui est modus valde imperfetus.

Hinc infero, subsistētiam multò minus esse *llatin.* principium passuum adæquatum, vel inadæquatum ad recipiendum, que recipiuntur in natura. Probatur exemplo Christi Domini, in cuius natura humana recipiuntur adæquatè accidentia, hac enim non possunt subiectari in Verbo, licet suppositum denominetur pati, sicuti & agere.

Restat ergo questio in secundo sensu, in quo Suarez *vbi supra num. 10.* cum communis affirmat, subsistētiam esse conditionem prærequisitam per se ex parte naturæ ad operandum. *Quaestio in se-
cundo sensu.
Suarez.
Semina-
tria.* Si per possibile, vel impossibile conferueretur natura absque vila subsistētia propria, vel aliena; posse quidem naturam illam operari, deberique illi concursum generali ad suas operationes, quia ipsa natura in se habet totam virtutem requisitam ex parte principij ad operandum.

Hanc doctrinam Francisci Suarez posset aliquis iudicare esse minus consequentem; quia licet subsistētia in eius sententia non exigatur ut principium, exigitur tamen, ut conditio requisita ex parte principij: ablata autem conditio requisita ad operandum, non potest principium connaturaliter operari: sicut licet calor non sit principium formale ad recipiendam formam ignis, sed solùm dispositio; si tamen auferretur calor à subiecto, proculdubio non posset sine novo miraculo introduci forma ignis; ergo similiter ablata omni subsistētia, quæ per te est conditio ad operandum, non posset natura sine novo miraculo operari.

Ideo alij existimant, subsistētiam non esse conditionem antecedenter prærequisitam ad operandum ex parte principij, sed quæ solùm concomitante habet ad operationes, quod latè edocet Vasquez *in praesenti disputat. 21. Valques cap. 3.* Et prius probari videtur ad hominem Suarez, contra ipsum Suarez, quia illa prioritas, quam ponit in subsistētia respectu operationum, vel est prioritas causalitatis, vel dignitatis. De prioritate dignitatis non est sermo. De hac enim facilè concedemus, nobiliorem esse subsistētiam, quam operationes. Sermo ergo est de prioritate causalitatis, quia subsistētia antecedat ut conditio prærequisita ex parte principij, ut operetur. De hac ergo prioritate probatur non reperiri, quia illa deberet fundari in eo quod natura indigeret subsistētia ad operandum: Ex hoc autem lequeretur, ablata subsistētia, non posse naturam operari, ut supra probatum est; ergo cum ipse Suarez concedat, ablata subsistētia; posse naturam operari, sine novo miraculo, consequens est, ut nullam debeat admittere prioritatem in subsistētia respectu operationis.

Absolutè vero probatur, quia nulla adducitur ratio conueniens ad ponendum talem ordinem prioritatis inter subsistētiam, & operationes, & aliunde incredibile videntur quod si poneretur anima

anima sine omni substantia, non posset intelligere, vel operari, cum habeat principium sufficientis ad tales operationes.

Confirmatur, quia potest materia, exercere causalitatem materialem respectu plurium accidentium, immo respectu ipsius forma substantialis, prius natura, quam subsistat in composito; ergo neque erit necessaria substantia antecedenter ad operandum efficienter. Consequenter probatur, quia multò magis videri poterat exigi ad sufficiationem, quam ad effectuationem: non enim videtur posse aliquid sustentare alia in se, quin prius intelligatur in se substantia, vel innatens alicui. Antecedens vero constat, quia materia prima prius natura, quam recipiat formam substantialiem, sustentat accidentia, & dispositiones, ut diximus in *Physicorum*, & prius natura, quam adueniat substantia, recipit ipsam formam substantialiem, substantia enim oritur a toto composito, ut diximus; ergo antecedenter ad substantiam exercet materia causalitatem materialē.

Aduh tamen probabiliorē existimo priorē sententiam, quā communis est; probari tamen solet aliquibus argumentis minus efficacibus. Primo, quia forma accidentalis, prius natura intelligitur inherens subiecto, quam operetur, ergo substantia prius natura intelligitur existens per se, quam operetur. Probatur consequentia, quia sicut se habet in accidenti inherētia; sic se habet in substantia perfecta.

Sed responderi potest, negando consequentiam. Ratio discriminis est, quod accidens dependet per inherētiam à subiecto a priori; inherētia enim vel est causalitas materialis, vel coniuncta est cum causalitate: quare est, accidens inherere, quam operari: at vero substantia non dependet a substantia a priori, nec ab alio per substantiam.

Secundū, probari solet, quia natura diuina prius intelligitur substantia per tres personalitates, quam operetur ad extra, etiam operetur ab eterno; ergo etiam natura creata prius debet intelligi substantia, quam operans.

Sed responderi potest, distinguendo antecedens, natura diuina intelligitur prior in esse personæ ordine causalitatis, nego: ordine necessitatis, concedo. Est enim quedam prioritas, qua antecedunt ea, qua sunt necessaria ad ea, qua sunt contingencia: & haec reperitur inter substantias diuinās, & operationes ad extra, non tamen prioritas causalitatis.

Tertiū probari solet, quia operationes non tribuuntur nature secundum se, sed supposito: iuxta commune Philosphorum, & Theologorum axioma. *Actiones sunt suppositorum*; quod ratione & auctoritate late confirmat Suarez, *vbi supra à num. 1 o.* ergo substantia non se habet concomitant, sed antecedenter ad operationes: alioquin actiones tribui possint fali etiam naturæ, Vasquez, *vbi supra* late probat, actiones non magis tribui possunt supposito, quam naturæ, & naturam ipsam operari, non solum *ut quo*, sed *ut quod*. Nec oppositum habere fundatum in Aristotele, qui nūquam dixit actiones esse suppositorum, sed *actiones versari circa singularia*, quia non producitur animal, vel homo Card. de Lugo de Incarnat.

in communi, sed Petrus, vel Paulus. Ceterum quidquid sit de hoc, facile potest responderi, ideo actiones tribui magis supposito, quam naturæ, quia natura consideratur ad modum partis: pars autem licet sit principium adaequatum, non dicitur operari *ut quod* sed *ut quo*, quia eo ipso quod sit pars, est illud, quo aliud operatur. Ex hoc autem non potest colligi, substantiam prærequiri antecedenter ad operationem: nam etiam passiones sunt suppositorum, & tribuuntur suppositis, sicut actiones, & tamen vidimus, in communi sententia non prærequiri substantiam ad omnes passiones. nam materia antecedenter ad formam, & ad substantiam sufficit accidentia communia, & dispositiones accidentiales, & tamen non dicitur materia calida, sed lignum calidum, vel ignis calidus, quia licet materia sit adaequatum principium materiale caloris, est tamen pars, cuius operationes debent tribui supposito, quod denominatio. Confirmatur solutio, quia sicut suppositum dicitur esse, quod operatur, & non natura; ita etiam suppositum est, quod dicitur fieri, vel creari: & tamen creatio non terminatur immediate ad substantiam, nec præsupponit illam; substantia enim subsequitur ad naturam iam creatam, ut infra videbimus; ergo ex eo quod suppositum dicitur operari, non potest colligi substantiam antecedenter ad operationem.

Vnica restat ratio quam supra disp. 8. sect. 1. adduximus ad probandam hanc prioritatem substantiarum, quia scilicet substantia pertinet ad complementum intrinsecum substantiarum operantium, cum autem operatio sequatur modum effendi, expectari debet prius, quod principium confitatur, & compleatur in suo modo effendi antequam operetur, quam rationem ibi latè explicamus, & probauimus exemplo animæ rationalis. Hæc autem ratio solum procedit in ordine ad operationes, non in ordine ad emanationem passionum, quæ non dicitur operari, sed emanatio, & multò minus in ordine ad receptionem qualitatum, quia recipere non est operari: per quod patet ad confirmationem supra adductam. In casu autem, quo natura existeret absque omni prorsus substantia, posset quidem operari, quia substantia, quando est, ideo præcedit operationem, quia tunc complet modum effendi principij operantium. quando autem substantia non est, tunc modulus effendi operantis est diversus, & ille solus deberet tunc præcedere operationem; sicut quando anima rationalis est in corpore, vno eius cum corpore debet præcedere omnem operationem; quando vero est extra corpus, solum debet præcedere operationem negatio vñionis, per quod patet ad rationem pro contraria sententia adductam.

Sexta difficultas est de causis substantiarum. De hoc tamen breuiter dici potest, quod de causa aliarum passionum diximus in primo *Physicorum*, nam si aliae passiones sunt immediatè à generante, de substantia etiam dicendum erit, fieri immediatè ab illo agente, à quo producitur natura. Si vero dixeris, alias passiones fieri ab essentiis immediatè per naturalem emanationem, idem dicendum erit de substantia.

T. 2 Dices,

220 De mysterio Incarnationis,

Effigium pri-

matis.

Dices, subsistentiam non posse fieri ab essentia, quia sic se habet subsistēta respectu naturae, substancialis, sicut se habet inherētia respectu accidentis: inherētia autem non sit ab accidenti, sed ab eo, qui producit ipsum accidentem; ergo nec subsistentia sit ab essentia, sed à generante.

Præcluditur.

Respondō, rationem discriminis esse: quod inherētia non est posterior ad accidentem; non enim potest in aliquo priori naturae existere accidentem, antequam inherētia subiecto; quia in illo priori non dependet subiecto, ideo accidentem non potest esse causa sue inherētia. At verēd natura potest esse prior, quam subsistentia, ideo potest esse causa illius.

Effigium se-

cundum.

Dices secundō, ergo humanitas Christi est in statu violentio, cum priuēt propria subsistentia, ad quam producendam habet propriam virtutem actiūm.

Occluditur.

Respondō, etiamsi non fieret subsistentia à natura, procederet alēm argumentum, quia natura ad minus habet potentiam pauciū ad propriam subsistentiam: contra potentiam autem pauciū dari etiam potest violentia, ut diximus in tractatu de voluntario, & involuntario. Respondet ergo negando sequelam. Cur autem non sit ille status violentus diximus suprā.

IO 5

Differuntur

circa natu-

ram & subfi-

cientiam, an

fiant eadem

actione an dis-

pliū saltem

partialē.

Hinc dissolvitur alia questio. Vtrum subsistentia, & natura fiant eadem actione, an dupliū saltē partialē? Si enim dicas, subsistentiam fieri immediatē à natura, certum est, non fieri eadem actione, qui fit ipsa natura, quia natura fit per actionem oram à generante, qua actio non oriatur ab ipsa natura. Imò tunc valde probabiliter dicere ut, subsistentia nō fieri à natura per actionem distinctam, sed se ipsa essentialiter; nec op̄positum posset efficaciter probari, vt ostendit Suarez, *vbi supra, dicit a sect. 6. n. 31. & 32.*

Si verēd dicas, subsistentiam fieri à generante, dicendum adhuc est, non fieri eadem, sed dupliū actione distincta. Prīmō, quia humanitas Christi dependet à Deo, sicut aliae humanitas, & per actionem omnino similem, & tamen illa actio non terminatur ad subsistentiam creatam; ergo actiones, quibus fiant natura, & subsistentia, separabiles sunt, & per consequens distincta. Secundō, quia natura prius producitur, quam subsistentia, est enim causa materialis ipsius subsistentia; ergo prior est actio terminata ad naturam, quam ad subsistentiam; ergo distinguuntur illae actiones. Confirmatur, quia actio, qui fit subsistentia, licet non procedat à natura in genere cause efficientis, procedit tamen in genere causa materialis; non enim distinguitur à causalitate materiali, quia subsistentia pendet à natura iuxta ea, quae de distinctione actionis, & passionis diximus, *in 2. Physicorum;* ergo illa non est actio, qui fit ipsa natura: actio enim, qui tendit ad naturam, non potest consequi, nec procedere à natura, quae per ipsum producitur.

IO 6

Eusofio pri-

matis.

Excluditur.

Dices primō, forma accidentalis, & eius inherētia, seu vno, fuit per eandē actionem; ergo natura, & subsistentia debent fieri eadem actione.

Respondō, admissō antecedenti, negando consequentiam, quia accidentis fortasse non est causa materialis sua vniōnis, ideo non oportet accidentis antecedere productum ad suam vniōnem; at verēd natura debet esse causa materialis sue subsistentia, ideo debet præsupponi iam

producta per aliam actionem, ante quam producatur subsistentia.

Dices secundō, creatio naturae non terminatur *Eusofio secundum* præcisē ad natūram, sed ad natūram subsistentiā; creatio enim est rei subsistentis. ergo terminatur illa actio etiam ad subsistentiam.

Respondeo, illam actionem formaliter terminari ad solam naturā, dicitur tamen terminari ad rem subsistentem consequatiū, id est, ad talē natūram, ad quam confequitur subsistentia, licet non per illam primam actionem formaliter.

De causa materiali subsistentia breuerter dicendum est esse ipsam natūram, quia cum subsistentia sit modus substancialis, nec esse est, quod dependat à subiecto, non est autem aliud subiectum, nisi ipsa natura, à quo possit sustentari. Nec contra hoc occurrit aliiquid, quod non possit facilē ex supradictis dissolui.

DISPV TATIO XIII.

De termino assumptionis ex parte naturae assumpta.

SECT. I. *Qualem naturam humanam Verbum assumpserit? Vbi an in Christo sint tres nature?*

SECT. II. *Verum Verbum assumpserit hominem?*

SECT. III. *Verum si Verbum assumeret plures humanitates, esset unus homo vel plures?*

RÆMITTEMVS prius ea, que facilia sunt, & magis pertinent ad controversias, vt postea ad id, quod difficilis est, veniamus.

SECTIO I.

Qualem naturam humanam Verbum as-

sumpsit, ubi, an in Christo sint

tres nature.

Prima conclusio sit, Verbum assump̄isse veram animam rationalem. Hæc est de fide, definiuita in Symbolo Athanasij, vbi dicitur, Christus *ma.* perfectus Deus, & perfectus homo, ex anima rationali, & humana carne subsistens. Item in Concil. Tolet. XI. in confessione fidei, & in Carthagin. IV. c. 1. & a Damaso Papa in professione fidei Catholicæ ad Paulinum Episcopum Thessalonicensem, quam refert Theodoret. lib. 5. Historia. c. 10. *Theodorec*

& 11. Et habetur inter decretal. Damasi I. tom. Con-

cil. quam veritatem definit Damasus, teste Hieron-

onymo in additamento ad Chronicon Eusebij

anno 379. in Concilio Romano. Item definitur à

Leone I. Epif. 11. ad Italianum, & 83. ad Episco-

pos Palestinos. Et in Concilio Constantinopolitano V. act. 8. can. 4. & 11. & in Sexta Synodo ge-

nerali act. 1. in Epistola Sophronij, & act. 18. in

edicto Imperatoris Constantini Pogonati.

Probatur primō, ex Scriptura Matth. 26. Tristis

est anima mea. Ioan. 10. Potestatem habeo ponen-

di animam meam, & iterum sumendi eam. Ioan. 12.

Nunc anima mea turbata est. Quæ verba & simili-

lia non possunt intelligi de Verbo ipso, quia vo-

luntas Verbi non potest tristari, nec turbari, nec

Verbum